

glasilo

Občine Šempeter - Vrtojba

Poletje 2025

KAJ SE JE DOGAJALO V NAŠI OBČINI | VAREN ODHOD NA DOPUST | SPOZNAJTE NAŠE OBČANE

SPOŠTOVANE OBČANKE IN OBČANI!

Počasi, a zanesljivo vstopamo v čas, ko dolgi dnevi in topli večeri naznanjajo tisti najlepši čas – čas, ko si življenje vzamemo nekoliko manj zares in bolj za veselje in počitek. Poletje prinaša oddih, druženje, dogodke na prostem in priložnosti za nova doživetja. Ob tem se tudi v naši občini marsikaj premika, gradi in razvija. V nadaljevanju bi vam rad predstavil nekaj pomembnejših utrinkov in novosti, ki zaznamujejo dogajanje v naši skupnosti.

Tako kot že več let zapored, naš javni Zavod za kulturo, šport, turizem in mladino Šempeter - Vrtojba tudi letos v poletnih mesecih organizira pestro večerno dogajanje. V letu, ko je naše regijsko središče Nova Gorica evropska prestolnica kulture, se je namreč naša občina odločila kulturno dogajanje še dodatno obogatiti in približati čim širšemu občinstvu. V ta namen se je letošnjemu Poletju na placu pridružil še niz prireditev, zaokroženih pod imenom Junij v športnem parku. Športni park v Šempetru se je namreč uveljavil kot priljubljena točka za športno dejavnost, razvedrilo, pa tudi zgolj srečevanje vseh generacij. Kot vsak objekt pa le-ta potrebuje tudi osnovno infrastrukturo, zato smo spomladi uredili nove sanitarije, ki so prilagojene tudi za uporabo gibalno oviranih.

Tudi sicer je letošnja pomlad polna dogajanja, ki je tako ali drugače povezano s prestolnico kulture. Tako so se letos že drugič odvijale čezmejne sosedske igre med občinami Gorica, Nova Gorica in Šempeter - Vrtojba GO! Games. Gre za preprosto tekmovanje sosesk in mestnih četrti v igrah, ki so bolj zabavne kot športne narave, predvsem pa se na tak način med seboj srečujejo, spoznavajo in sodelujejo občani, ki lahko na tak način navežejo pristnejše stike, kar je za preseganje meja gotovo zelo pomembno. Želimo si, da bi tovrstno sodelovanje postalo tradicionalno. Morda pa se bodo igre v bodoče odvijale tudi na drugih prizoriščih in tako prišle tudi v našo občino.

V prijateljskem duhu se je odvilo tudi že tretje srečanje štirih osnovnih šol pobratenih občin. Letos so se na naši Osnovni šoli Ivana Roba Šempeter pri Gorici zbrali, poleg naših, še učenci osnovnih šol pobratenih občin: Osnovne šole iz Romansa ob Soči (Romans d'Isonzo) iz Italije, dvojezične Ljudske šole Škofiče ob Vrbskem jezeru (Schiefling am Wörthersee) in Ljudske šole Hodiše ob jezeru (Keutschach am See) iz Avstrije. Občina Šempeter - Vrtojba sicer z Občino Škofiče ni pobratena, sta pa pobrateni občini Romans ob Soči in Škofiče. Po kulturnem programu in športnih igrah, ki so se odvijale na šoli, so si otroci skupaj ogledali samostan na Kostanjevici in Trg Evrope.

Sodelovaje s pobrateno občino Romans ob Soči je v okviru projekta Pogled zgodovine ob meji že prineslo prvi rezultat. Obnova stražarskega stolpa v Vrtojbi in ureditev okolice sta skoraj dokončana. Naložba bo dopolnila projekt Goriškega muzeja Muzej na meji, ki vključuje štiri lokacije – štiri manjše muzejske zbirke ob slovensko-italijanski državni meji: Muzejska zbirka Kolodvor v stavbi železniške postaje v Novi Gorici, Vojaški stražarski stolp v Vrtojbi, Muzejska zbirka Miren v stavbi na pokopališču v Mirnu in Muzejska zbirka Pristava v prostorih nekdanjega maloobmejnega prehoda na Pristavi. V notranjosti stolpa bo z modernimi predstavitvami na novo urejen najmanjši muzej v Sloveniji, dodana pa bo tudi zunanja predstavitev na elektronskem zaslonu. Na čezmejnem območju, ki je bilo v preteklosti pogosto predmet sporov in priča nizu krutih zgodovinskih dogodkov, želimo s projektom v prebivalcih spodbuditi zavest o pomenu spoštovanja in povezovanja med narodi.

V okviru projekta CREW – križišče vizij, ki ga sofinancira čezmejni Program Interreg VI - A Italia - Slovenija 2021–2027, se je občina obvezala vzpostaviti prireditveni prostor, ki bo predstavljal eno od osrednjih točk čezmejnega kulturnega in športnega druženja. Za ta namen smo že izvedli nakup oz. naročilo premične opreme za izvedbo prireditev, kot so prireditveni šotor, premični oder, stoli in premične sanitarije. V septembru bomo izvedli kulturno-turistični dogodek, ki bo vključeval tudi predstavitev novih skulptur, postavljenih na območju nekdanjega mejnega prehoda Vrtojba. Občina se trudi, da bi nekdanje južno kamionsko parkirišče na tem območju ostalo kot površina, namenjena raznim dejavnostim, ki sicer težko najdejo svoj prostor. Med temi so tudi tekmovalna steza za motorna vozila, pa tudi poligon varne vožnje, nenazadnje pa lahko ta prostor uporabimo tudi v primeru večjih naravnih nesreč, kot se je to zgodilo na primer v času velikega požara na Krasu, ko je na tem prostoru delovala vstopna točka za gasilske enote, ki so se vključevale ali zapuščale požarišče.

Ta prostor bi nam gotovo prišel še kako prav tudi v primeru drugih naravnih nesreč, kot je npr. potres. Prav potres je bila predpostavka velike čezmejne mednarodne vaje zaščite in reševanja GOin4SAFETY, ki je potekala tudi na območju naše občine. Pri izvedbi vaje so sodelovali gasilci našega PGD Šempeter ter člani štaba civilne zaščite in podpore civilne zaščite Občine Šempeter - Vrtojba. Le-ti so bili udeleženi najprej pri pripravljalni štabni vaji v aprilu, ki ji je nato sledila glavna štabna vaja v juniju. Sodelovali so še v koordinacijskem centru v Gorici (IT) in na sprejemnem mestu sil zaščite in reševanja v Gorici (IT) ter bili logistična podpora gasilcem PGD Šempeter na delovišču v Vrtojbi, kjer so vajo izvajale enote iskanja in reševanja v urbanih okoljih iz različnih držav. Na novo oblikovani štab civilne zaščite se je v vaji odlično odrezal, ravno tako, kot vedno, vso pohvalo zaslužijo tudi naši gasilci PGD Šempeter pri Gorici. Vsem gre na tem mestu zahvala za trud in čas, ki ga namenjajo, da se lahko kot skupnost počutimo varnejše.

Vsi vemo, da je poleg usposobljenosti osebja, zelo pomembna oprema. Naši gasilci so se gotovo razveselili novega poveljniškega gasilskega vozila, ki ga bomo v prihodnjih dneh nekoliko bolj slovesno predali v uporabo. Nabavo in predelavo vozila je financirala občina, gasilsko društvo pa je poskrbelo, da je z javnim naročilom izbralo vozilo, ki ustreza vsem modernim standardom in potrebam, ob tem, da se seveda vedno obnašamo tudi racionalno.

Poleg vsega dogajanja se občinska uprava seveda drži tudi ustaljenih procesov načrtovanja in izvajanja drugih naložb. Z veseljem lahko povem, da smo že objavili prvo javno naročilo za izbor izvajalca gradbenega nadzora za prenovo kulturne dvorane in ureditev novih prostorov zdravstvenega doma. Če ne bo nepredvidenih zapletov, računamo, da bi še v letošnjem letu izbrali tudi izvajalca del in z gradnjo začeli.

Nadaljevali bomo tudi z urejanjem in prenovo športnega centra v Šempetru. V kratkem bomo namreč izvedli zamenjavo preostale dotrajane in potratne razsvetljave, kar bo omogočilo boljše vadbene pogoje za nižje stroške. Del sredstev za to naložbo je občina pridobila na razpisu Fundacije za šport.

Razveselile so nas tudi novice, da so trije projekti, pri katerih namerava občina sodelovati v okviru dogovora za razvoj regij, pridobili potrebna soglasja ministrstev. Tako sta projekt Kanalizacija v aglomeraciji 1515 Nova Gorica 2019 in Regionalna oskrba s pitno vodo iz VS Mrzlek že uvrščena v dogovor za razvoj regij, projekt Ureditev botaničnega parka v Vrtojbi pa bo uvrščen v kratkem. Čaka nas še resno delo pri pripravi projektne dokumentacije in pridobitvi gradbenih dovoljenj, za tem pa pridobitev odločb o neposredni potrditvi operacij in izvedba del, ki se bo pri nekaterih projektih zavlekla še v leto 2029.

Za konec bi se rad dotaknil še dogodka, ki se ga vsi veselimo, to je prihoda francoskih prijateljev in Castelculierja. 3. julija bova z županom Občine Castelculier, Olivierjem Grimajem, potrdila podpis listine o pobratenju občin, ki sva jo podpisala 1. maja lani v Franciji. Občina Castelculier je že skoraj 50 let pobratena z občino Medea iz bližnje Furlanije, s katero je pobratena tudi Občina Šempeter - Vrtojba, saj je vezi z njo že pred desetletji stkala takratna Krajevna skupnost Vrtojba. 19. avgusta bo minilo točno 40 let od tega dogodka. Naj ponovim, da so danes okoliščine tovrstnih pobratenj drugačne, kot so bile pred desetletji. Evropska unija, katere članica je tudi Republika Slovenija, je danes politični subjekt, ki se je razvijal vse od konca druge svetovne vojne v sredini prejšnjega 20. stoletja in se razvija še danes. Subjekt, ki je utemeljen na človekovemu dostojanstvu, spoštovanju človekovih pravic, svobodi, enakosti, demokraciji in pravni državi, pa prinaša prebivalstvu držav članic tudi veliko prednosti in možnosti, ki bi jih vsaka država sama težko izkoristila. Vzpostavljen enotni notranji trg in monetarna unija, zagotavljanje varnosti brez notranjih meja, varovanje okolja, spodbujanje socialne pravičnosti ter spoštovanje bogate kulturne in jezikovne raznolikosti omogočajo prebivalcem Evropske unije relativno blaginjo, predvsem pa nam posredno zagotavljajo mir, za katerega si vsi želimo, da bi ostal trajen. Razmere v svetu pričajo, da miru in trajnostno naravnega razvoja ni vedno lahko vzdrževati, zato je še kako pomembno, da se med seboj narodi poznamo, da poznamo tudi zgodovino, po kateri se morda razlikujemo, vedno pa se vedno najdejo kakšne okoliščine, po katerih smo si zelo podobni – in tako spoznamo, da so nas življenjske izkušnje izoblikovale v ljudi, ki se dobrih medsebojnih odnosov še kako zavedamo. Medsebojno spoštovanje in solidarnost zagotavljata trajni mir.

Spoštovani!

vse omenjeno potrjuje, da smo kot skupnost dejavni, odprti in povezani – tako med seboj kot z našimi partnerji doma in v tujini. Poletje naj bo čas oddiha, sprostitev in predvsem trenutkov, ki jih preživimo s tistimi, ki nam največ pomenijo. Naj vas spremljata dobro počutje in varnost, kjer koli boste. Hvala vsem, ki s svojim delom, zavzetostjo in idejami prispevate k razvoju naše občine. Šolarjem in vsem vam želim prijetne počitnice in obilo lepega poletja!

*Vaš župan
Milan Turk*

Uradne ure Občine Šempeter - Vrtojba:

Ponedeljek

8.00–12.00;

Sreda

8.00–12.00 in 14.00–16.30;

Petek

8.00–12.00.

Županove ure za občanke in občane so **vsako sredo** 15.00–17.00. Termin si rezervirajte v tajništvu
T: 05 335 10 00.

Sprejem vlog in informacije:

Ponedeljek, torek in četrtek

8.00–15.00;

Sreda

8.00–16.30;

Petek

8.00–14.00.

www.sempeter-vrtojba.si

Glasilo Občine Šempeter-Vrtojba prejmejo brezplačno vsa gospodinjstva v občini Šempeter - Vrtojba. Glasilo je vpisano v razvid medijev Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS pod zaporedno številko 1728.

Letnik XV, številka 2

Izdajatelj: OBČINA ŠEMPETER-VRTOJBA, Trg Ivana Roba 3a, 5290 Šempeter pri Gorici, zanj župan Milan Turk

E-naslov: glasilo@sempeter-vrtojba.si

Odgovorna urednica: Lara Soban

Uredniški odbor: Dominik Soban, Zoran Mikuž, Nastja Oreš, Dora Levpušek, Marta Premrl

Lektoriranje: Nika Birs

Oblikovanje: Vid Simoniti

Tisk: Grafika Gracer

Naklada: 2650 izvodov

Uredništvo si pridržuje pravico, da prispevke primerno priredi za tisk tako po obsegu kot po izrazu. Rokopisov ne vračamo. Prispevkov z nezakonito, žaljivo, zavajajočo, sporno ali moralno neprimerno vsebino ne bomo objavljali. V Glasilu se proti plačilu v skladu s sprejetim cenikom objavljajo tudi oglasna sporočila pod pogoji navedenimi v ceniku.

Šempeter pri Gorici, junij 2025

DRAGI BRALCI, DRAGE BRALKE,

zopet je tu tisti čas v letu, ko se dnevi podaljšajo, ko diši po borovcih, sladoledu in brezskrbnosti. Poletje je prispelo – nežno kot val, razigrano kot otroški smeh in toplo kot objem po dolgem dnevu.

Za otroke je to čas svobode in raziskovanja – čas, ko šolske torbe počivajo, možganci pa si lahko oddahnejo in naberejo novih moči. Naj bo to poletje za vse male (in malo večje) raziskovalce polno skritih zakladov, novih prijateljstev in radovednih pogledov v svet, ki v poletnem soncu zažari še lepše.

Dragi šolarji – iskrene čestitke za vse, kar ste dosegli v tem šolskem letu! Naj bodo poletni dnevi polni igre, zabave in novih odkritij. Naj se vsak sončni zahod vpiše v vašo knjigo spominov.

Tudi odrasli si zaslužimo, da se za hip umirimo. Da pustimo skrbi v senci borovcev in se prepustimo majhnim radostim – sprehodom ob večernem vetriču, lenobnim dopoldnevom s knjigo ali dolgemu smehu ob pikniku s prijatelji. Vsi potrebujemo to pavzo. Da se napolnimo z energijo, svežino in veseljem, ki ga lahko prinese le poletje.

V tej poletni številki našega Glasila vas spet čaka lepo pester izbor – vse od navdihujočih zgodb, zanimivih utrinkov iz naše skupnosti do ustvarjalnih idej, ki kličejo po tem, da jih preizkusimo pod toplim soncem. Naj vas vsaka stran pospremi v svet, kjer domišljija nima meja.

Ne pozabite – najlepše stvari so pogosto tiste najbolj preproste. Smeh, iskren pogovor, vonj po morski soli ali kos lubenice na verandi v najboljši družbi.

In če poleti ujamete kak poseben trenutek, zanimivo misel ali posnamete fotografijo, ki vam nariše nasmeh, pošljite nam jo! Z veseljem jo bomo delili v jesenski številki. Prispevke zbiramo do **30. avgusta 2025** na naslov glasilo@sempeter-vrtojba.si.

Želim vam poletje, ki bo pisano, sproščeno in nepozabno. Uživajte. Počivajte. Sanjajte.

S toplimi in poletno razigranimi pozdravi!

Lara Soban,
odgovorna urednica

TRADICIONALNI ŽUPANOV SPREJEM USPEŠNIH UČENCEV OB KONCU ŠOLSKEGA LETA

Kot vsako leto pred poletnimi počitnicami, je tudi tokrat župan Občine Šempeter - Vrtojba, mag. Milan Turk, na sprejem povabil mlade občane, ki so se v iztekajočem šolskem letu še posebej izkazali na različnih področjih.

V ponedeljek, 16. junija 2025, je tako župan v prostorih občine gostil najuspešnejše učence Osnovne šole Ivana Roba Šempeter pri Gorici, v torek, 17. junija 2025, pa še mlade, ki so bili predlagani s strani društev, športnih klubov, glasbenih in drugih izobraževalnih ustanov.

Vsi povabljeni so s svojo delavnostjo, vztrajnostjo in talentom dosegli vidne rezultate – bodisi v šolskem okolju bodisi na državnih ali mednarodnih tekmovanjih in prireditvah. Župan jim je ob tej priložnosti osebno čestital za njihove dosežke, jim izročil simbolična darila ter jim zaželel vse dobro na njihovi nadaljnji poti.

Mateja Poljšak Furlan

VAJA OBČINSKE CIVILNE ZAŠČITE NAMENJENA PREGLEDU OPREME

V petek, 23. maja, je potekala vaja občinske civilne zaščite, ki je bila namenjena seznanjanju članov z opremo, ki jo imajo ob naravnih in drugih nesrečah pripadniki sestava na razpolago. Na območju kamionskega terminala na nekdanjem MMP Vrtojba ima namreč občinska civilna zaščita šest skladiščnih kontejnerjev z različno opremo od namestitvene opreme, agregatov, tehnične opreme za neurja, osebne zaščitne opreme za člane civilne zaščite in opreme za prvo pomoč. Ob tej priložnosti so bili vsi kontejnerji izpraznjeni, oprema pregledana in popisana ter ponovno zložena na svoje mesto.

Poleg članov civilne zaščite so na vaji sodelovali še: Enota prve pomoči CZ, Enota za zveze CZ – Radioklub Burja, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov – Podružnica STEG Nova Gorica 1, Športno društvo Mark Šempeter, Društvo žena in deklet Šempeter, Društvo žena Vrtojba in Kolesarsko društvo DEŠ FLEŠ.

Mateja Poljšak Furlan

ČEZMEJNA VAJA ZAŠČITE IN REŠEVANJA GOIN4SAFETY TUDI NA OBMOČJU OBČINE ŠEMPETER - VRTOJBA

V četrtek, 5. junija, se je na Goriškem zatreslo. Na območju Mestne občine Nova Gorica, občine Gorica v Italiji ter občin Šempeter - Vrtojba in Ajdovščina se je s tem začela štiridnevna čezmejna vaja zaščite in reševanja GOIN4SAFETY, katere namen je bil izboljšati pripravljenost in usklajenost služb za zaščito in reševanje pri obvladovanju razmer ob izrednih naravnih dogodkih, ki prizadenejo večje območje, razdeljeno med dve državi. Projekt, ki je bil sofinanciran v okviru programa Interreg Italia-Slovenija, je nadgradnja preteklih podobnih projektov s področja civilne zaščite, v okviru katerih je bil podpisan dogovor o sodelovanju gasilskih enot z obeh strani meje v primeru večjih požarov, kot je bil na primer leta 2022 na slovenskem in italijanskem Krasu.

Scenarij vaje je predvidel močan potres z magnitudo 5,1 po Richterjevi lestvici z verižnimi posledicami, med katerimi so poleg porušenih stavb in številnih ranjenih ter pogrešanih pod ruševinami tudi požari, prekinitve električne energije, izlitje nevarnih snovi, uničena javna infrastruktura. Predvideni scenariji so pokrili široko paleto kritičnih situacij in ponudili priložnost za preizkus in usklajevanje odzivov različnih delov sistema civilne zaščite. Med drugim so scenariji vključevali tudi dejavnosti za zaščito kulturne dediščine.

Sodelovale so gasilske enote iz vseh gasilskih zvez iz regije, kinologi, radioamaterji, zdravstvena služba, šempetrska bolnišnica, enota psihologov za prvo psihološko pomoč iz države, Rdeči križ, ki je postavil nastanitveno enoto in pomagal pri oskrbi poškodovancev na letališču. Pomemben del vaje je bil namenjen upravnemu vodenju v izrednih razmerah, v katerem so neposredno sodelovali občinski štabi civilne zaščite. Omenjenim sodelujočim se je pridružilo še 50 pripadnikov enot iz Chemnitza, z Reke in člani Enote za iskanje in reševanje v urbanih okoljih USAR. Skupaj je na vaji, kjer so bile simulirane realne posledice potresa, sodelovalo več kot 600 ljudi. Znanje in usposobljenost so preverjali na 30 deloviščih na obeh straneh meje.

Vaja za občinske štabe CZ se je začela v četrtek, ko so bili izvedeni simulacija ocenjevanja stanja na terenu, organizacija dela na terenu, poročanje o stanju ter aktivacija enot. V petek in soboto se je vaja nadaljevala na terenu, v nedeljo pa je bila opravljena kratka analiza, s katero se je vaja zaključila.

Pri izvedbi vaje so sodelovali člani štaba civilne zaščite in podpore civilne zaščite Občine Šempeter - Vrtojba. Udeleženi so bili pri štabni vaji, sodelovali so v koordinacijskem centru in na sprejemnem mestu sil zaščite in reševanja v Gorici ter bili logistična podpora gasilcem PGD Šempeter na delovišču v Vrtojbi, ki je bilo aktivno od petka, 6. junija, od 13.00 do sobote, 7. junija, do 18.30.

Mateja Poljšak Furlan

PONI GORIŠKA JESENI PONOVO ODPIRA VRATA

V goriški regiji se tudi letošnje jesen nadaljuje uspešna podjetniška zgodba – program PONI Goriška – Podjetno nad izzive, ki posameznikom omogoča varen in strokovno podprt vstop v podjetništvo. Regijska razvojna agencija Severne Primorske, d. o. o., Nova Gorica ponovno odpira vrata vsem, ki želijo svojo podjetniško idejo razviti in jo oblikovati v izvedljiv poslovni model. Konec maja je agencija v okviru projekta PONI Goriška objavila dva nova razpisa za vključitev v jesenski cikel programa, ki bo od septembra do decembra 2025 potekal na dveh lokacijah: Nova Gorica in Ajdovščina.

Udeleženci programa bodo v tem času vključeni v štirimesečno zaposlitev, v okviru katere bodo deležni celovite podpore na poti v podjetništvo – od podjetniških izobraževanj do individualnega mentorstva in strokovne pomoči pri razvoju poslovne ideje. Program je odprt za vse – ne glede na starost, izobrazbo ali pretekle izkušnje. Ključno je, da imajo prijavljeni jasno idejo in pripravljenost, da jo razvijejo. PONI Goriška nudi varen in spodbuden prostor, kjer se lahko zamisli razvijejo v konkretne podjetniške korake.

Nosilec programa je Regijska razvojna agencija Severne Primorske, d. o. o., Nova Gorica, ki program izvaja v sodelovanju s tremi regijskimi partnerji: RRA ROD Ajdovščina, PRC Tolmin in ICRA Idrija. Skupaj, z izvedbo programa na različnih lokacijah v regiji, tvorijo regijsko mrežo, ki zagotavlja, da je program dostopen tudi prebivalcem iz gospodarsko manj izpostavljenih okolij. S tem pomembno prispevajo k uravnoteženemu razvoju regije in krepitvi podjetniške kulture.

Silva Knez

Več informacij ter razpisna dokumentacija sta dostopni na www.poni-goriska.si. Rok za prijavo je 29. julij 2025.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO
IN REGIONALNI RAZVOJ

FESTIVAL OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2025 - ŠE ENA USPEŠNA IZVEDBA ZA OBMOČNO OBRTNO-PODJETNIŠKO ZBORNICO NOVA GORICA!

Tudi letošnji **Festival obrti in podjetništva**, ki ga je organizirala **Območna obrtno-podjetniška zbornica Nova Gorica**, je dokazal, da so povezovanje, vztrajnost in predanost ključni gradniki uspešnega dogodka – tudi v povsem novih razmerah. Tokratni festival je namreč prvič potekal **pri Trgu Evrope**, neposredno ob meji med Slovenijo in Italijo. Lokacija je bila izbrana kot del širšega dogajanja v sklopu Evropske prestolnice kulture, zato je tudi letošnji dogodek nosil naziv **Dan brezmejnih festivalov**, v sklopu katerega so se zbornici pridružili tudi **Zavod GO! 2025**, **Zavod za turizem Nova Gorica – Vipavska dolina** in **Zveza kulturnih društev Nova Gorica**. 8. maj je tako združil svetove podjetništva, obrti, kulture, kulinarike in lokalnega življenja. Kljub velikim spremembam in nedokončanemu terenu, ki se na račun Evropske prestolnice kulture iz dneva v dan spreminja, so organizatorji dogodek uspešno izpeljali.

Predstavitev malega gospodarstva Goriške

Dogodek je v svojem jedru posvečen predstavitvi **lokalnega malega gospodarstva**, ki na Goriškem odlikuje raznolikost, kakovost in ustvarjalni duh. Več kot **100 podjetij in obrtnikov** je letos sodelovalo pri soustvarjanju festivalskega utripa, med drugim tudi nekaj podjetij iz Občine Šempeter - Vrtojba, kot sta podjetji **BIMED, d. o. o.**, in **Rešeno, d. o. o.** Dogodka se je udeležila tudi **Splošna bolnišnica »Dr. Franca Derganca« Nova Gorica**, ki je z motivirano ekipo in dobro voljo seznanjala obiskovalce glede delovanja defibrilatorja in drugih dejavnosti, ki jih opravlja bolnišnica. Poleg predsednika goriške zbornice Primoža Černica, predsednika OZS Blaža Cvara ter drugih funkcionarjev je razstavljalce pozdravil tudi župan Občine Šempeter - Vrtojba **Milan Turk**. Festival je s predstavitvijo poklicev navdušilo vseh **13 sekcij zbornice**, v sklopu katerih so se predstavili frizerji, prometniki, kozmetiki, gradbinci, električarji, informatiki, grafičarji, avtoserviserji, kovinarji, tekstilci, trgovci, cvetličarji in drugi. Dogodek je obiskovalcem omogočil **neposreden stik z obrtniki**, priložnost pa so imeli tudi spremljati praktične prikaze dejavnosti in predstavitve poklicev v živo. V sodelovanju s **Šolskim centrom Nova Gorica** so se predstavitve **Srednja ekonomska in trgovska šola Nova Gorica**, **Strojna, prometna in lesarska šola Nova Gorica** ter **Akademija umetnosti Univerze v Novi Gorici**. Mladi so s svojimi prispevki, prikazi sodobnih poklicev ter ustvarjalnimi nastopi aktivno sodelovali pri gradnji mostu med izobraževanjem in gospodarstvom. Dogodek so dodatno obogatili **plesne skupine, folklorna društva** ter **športna in kulturna društva**. Z več kot **500 nastopajočimi** je dogodek nedvomno pustil močan vtis.

Podjetniško vino OOO Nova Gorica 2025 – lani zmagala Brica, tokrat obe plaketi v Vipavsko dolino

Med vrhunci dogodka je bil tudi izbor Podjetniškega vina OOO Nova Gorica 2025. Ta častni naziv, ki simbolično povezuje podjetništvo in vinogradništvo treh vinorodnih okolišev – Goriških Brd, Vipavske doline in Krasa, je letos pripadel dvema izjemnima vinoma. Med belimi je slavil **Chardonnay 2023 – Vina Erneic (Ozeljan)**, med rdečimi pa **Cabernet Sauvignon 2019 – Posestvo Saksida (Zalošče)**. Podjetniško vino je s prisrčnim blagoslovom pospremil mladi duhovnik Mel Kovic, sicer tudi sam iz podjetniške družine, ki je med drugim članica novogoriške zbornice.

Okusi brez meja – kulinarika zgodba povezovanja spet presegla pričakovanja

Pravo doživetje pa so pričarali tudi **Okusi brez meja**, kjer se je letos povežalo kar **15 gostincev in ponudnikov pijač**. Vsak je obiskovalce navdušil z avtentičnimi lokalnimi specialitetami, modernimi uličnimi jedmi in edinstvenimi pristopi k pripravi hrane. Ponudba pijač je obsegala **lokalna vina in piva ter inovativne koktajle**, kar je ustvarilo sproščeno in gurmansko obarvano vzdušje.

Skupaj so ustvarili dan, ki je pokazal, kako lahko kultura, podjetništvo in skupnost sobivajo v harmoniji – letos še toliko bolj brez meja!

Jasna Lazar

POPRI 2025: MLADI Z IDEJAMI ZA PRIHODNOST

Mladi v Sloveniji znova dokazujejo, da so ustvarjalni, inovativni in pripravljeni soustvarjati prihodnost. Nacionalno tekmovanje v podjetniških idejah mladih POPRI je tudi letos pritegnilo rekordno število sodelujočih – kar 604 mladih iz vse Slovenije in zamejstva je razvijalo podjetniške ideje ter jih oblikovalo v poslovne modele. V sklepnem dejanju tekmovanja, ki je potekalo 10. aprila 2025 v Novi Gorici, se je v treh starostnih kategorijah – osnovnošolci, dijaki in mladi do 29. leta – za najvišja mesta pomerilo 100 finalistov.

Tekmovanje POPRI, ki ga organizira Primorski tehnološki park v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, javno agencijo SPIRIT Slovenija, in Slovenskim podjetniškim skladom, spodbuja ustvarjalnost in mladim nudi priložnosti za pridobivanje znanj, mreženje s podjetniki in uveljavljanje na mednarodnih tekmovanjih.

Potek tekmovanja

Dvaindvajseta sezona POPRI je bila zopet rekordna, saj se je na tekmovanje prijavilo 212 ekip (604 tekmovalcev) iz vse Slovenije in zamejstva. Ob podpori 137 mentorjev so v 92 izobraževalnih ustanovah mladi pripravili poslovne modele za svoje ideje. Več kot 60 izkušenih podjetnikov iz vse države si je vzelo čas, da so preučili podjetniške modele, ki so jih razvili mladi. Najboljših 36 ekip se je prebilo čez polfinale, ki je potekal v začetku marca na štirih lokacijah pri regijskih partnerjih: v Tehnološkem parku Ljubljana za osrednjo Slovenijo, zasavsko regijo in Gorenjsko, SAŠA inkubatorju za koroško, savinjsko, podravsko regijo in Pomurje, v Razvojnem centru Novo mesto za jugovzhodno Slovenijo in Posavje ter v Primorskem tehnološkem parku za goriško, primorsko-notranjsko, obalno-kraško regijo ter zamejstvo.

Komisija nacionalnega tekmovanja

POPRI povezuje mlade in izobraževalne ustanove z gospodarstvom. Pisne poslovne modele tekmovalcev je ocenjevalo 67 podjetnikov. Sklepno dejanje tekmovanja je pitch pred nacionalno komisijo, ki so jo sestavljali:

V kategoriji osnovnošolci:

- Vladimir Balukčič – soustanovitelj in direktor, eŠola, d. o. o.,
- Anja Renko – soustanoviteljica, Lake, d. o. o.,
- Uroš Maklič – direktor, EasyPark SI, d. o. o.,
- Nina Strajnar – soustanoviteljica in direktorica, FLIQA, d. o. o.

V kategoriji dijaki:

- Tom Vodopivec – operativni direktor, Bird Buddy,
- Andrej Šolinc – direktor, CEED Slovenija,
- Renata Dražetič – komunikacijska specialistka, Outfit 7,
- Maja Brelih Lotrič – direktorica, LOTRIČ Meroslovje, d. o. o.

V kategoriji mladi do 29 let:

- Tea Trebižan – soustanoviteljica in operativna direktorica, Enetra, d. o. o.,
- Andraž Žurman – soustanovitelj in direktor, LabCore, d. o. o.,
- Vuk Lau – partner, Silicon Gardens Fund III, d. o. o.,
- Matjaž Bajec – izvršni direktor, INCOM, d. o. o.

Nagrade

Finančne nagrade

Komisija je v vsaki kategoriji izbrala po tri najboljše ekipe. Tretjeuvrščene so prejele po 700 EUR, drugo uvrščene po 1.300 EUR, zmagovalci pa po 2.000 EUR iz nagradnega sklada, ki ga zagotavljajo soorganizatorji tekmovanja. Vse v finale uvrščene ekipe so že v polfinalu prejele vsaka po 500 EUR za izboljšanje poslovne ideje in dodatno mentorsko pomoč. Letos so se kot partnerji pridružili tudi ugledni podjetniki iz CEED Slovenija in SBC – Kluba slovenskih podjetnikov – sekcija Mladi, ki so finaliste podprli v obliki mentorstva.

Nefinančne nagrade

POPRI odpira tudi vrata v svet, saj prvouvrščeni študenti in dijaki sodelujejo tudi na POPRI International EUSAIR Youth, ki je bil 6. in 7. maja 2025 na Kreti, prve tri dijaške ekipe pa tudi na Genius Olympiadi v New Yorku, ZDA. Ekipa, ki v finalu POPRI osvoji prvo mesto v kategoriji osnovnošolci, prejme možnost ogleda in montaže prispevka na RTV Slovenija in brezplačno udeležbo Finančne šole za mlade. Prve tri ekipe v kategoriji mladi do 29 let bodo lahko koristile podjetniško usposabljanje v tujini in okviru programa Erasmus, kar omogoča Tehnološki park Ljubljana, prvouvrščene ekipe pa še naročnino na revijo in portal Moje finance.

Minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Han:

»Rekordna udeležba na tekmovanju POPRI potrjuje, da imajo generacije, ki prihajajo, izjemen potencial. S svežimi idejami in podjetniškim duhom že danes soustvarjajo prihodnost slovenskega gospodarstva. Prepričan sem, da je vlaganje v razvoj podjetniških kompetenc mladih ključnega pomena za oblikovanje konkurenčnega, inovativnega in trajnostno naravnane gospodarstva okolja. Ponosni smo, da kot ministrstvo lahko prispevamo k njihovem razvoju in rasti. Verjamem, da so udeleženci tekmovanja dobili priložnost, da ne le predstavijo svoje zamisli, temveč tudi pridobijo dragocene veščine za svojo karierno in osebno pot. Vsem iskreno čestitam za pogum, ustvarjalnost in predanost ter jim želim veliko uspeha na nadaljnjih podjetniških poteh.«

Novosti 2025

POPRI 2025 prinaša pomembne novosti, ki dodatno krepijo povezovanje mladih s podjetniškim okoljem.

Glas ljudstva – izbor najposlovnega modela

V Primorskem tehnološkem parku so letos prvič omogočili javnosti, da aktivno sodeluje pri izboru najboljšega poslovnega modela. Glasovanje za nagrado Glas ljudstva je potekalo do 4. aprila 2025. Zmagovalce v posameznih kategorijah so razglasili in nagradili na dan finala, in sicer na POPRI festivalu podjetnosti in podjetništva mladih, 10. 4. 2025 v Novi Gorici.

Mentorska platforma

Pomembna letošnja nadgradnja je bila uvedba brezplačne mentorske podpore že v polfinalu. Sodelujoči so imeli dostop do nove spletne platforme, na kateri so si lahko sami izbrali podjetniškega mentorja glede na področje svoje ideje. Pri tem so sodelovali mentorji, povezani s CEED Slovenija in SBC – Klub slovenskih podjetnikov – sekcija Mladi, ki so tekmovalcem nudili neposreden vpogled v podjetniško prakso.

Ob tem je direktorica Primorskega tehnološkega parka, mag. Tanje Kožuh, povedala:

»POPRI so odlični primer, kako se da povezati šolstvo z gospodarstvom z namenom, da se mladim omogoči razvoj idej v sodelovanju s podjetniki. S POPRI dokazujemo tudi, kako pomembno vlogo imajo pri podpori mladim podjetnikom inkubatorji in tehnološki parki. In hkrati smo ponosni, da lahko skupaj z državo sistematično razvijamo celovit sistem podpore podjetnosti mladih, ki Slovenijo v evropskem prostoru postavlja za primer dobre prakse na tem področju.«

POPRI festival podjetnosti in podjetništva mladih Slovenije

Finale POPRI že drugo leto zapored spremlja POPRI festival podjetnosti in podjetništva mladih Slovenije. Dogodek na Bevkovem trgu v Novi Gorici ponuja mladim priložnost za srečanje z nekdanjimi tekmovalci, ki že uresničujejo svoje podjetniške poti, mreženje s podjetniki in udeležbo v interaktivnem programu, ki sta ga obogatila Gaja Prestor in Nik Škrlec. Festival vključuje predstavitve uspešnih podjetniških zgodb letošnjih finalistov delavnice, svetovanja in ustvarjalne aktivnosti, ki spodbujajo razvoj kompetenc in širjenje obzorij na področju podjetnosti. Program je namenjen širši javnosti, predvsem pa mladim, ki iščejo navdih in konkretne usmeritve za svojo prihodnost.

Zaključna prireditev s podelitvijo nagrad zmagovalcem

Gala prireditev s podelitvijo nagrad zmagovalcem je potekala v Kulturnem domu Nova Gorica. Zbrane so nagovorili župan Mestne občine Nova Gorica Samo Turel ter podjetnika Nina Strajnar in Jernej Česen, ki so tudi podelili nagrade. Intenziven dan so zaključili polni vtisov in z zavezo, da v prihodnje Slovenija s POPRI postane država, kjer imajo mladi največ priložnosti, da resnično ustvarjajo bolj podjetno prihodnost. Hkrati pa tudi, da Slovenija postane zgled Evropi z vzpostavitvijo celovitega sistema podpore podjetništvu in podjetnosti mladih.

Marjana Simčič Humar

ŠEMPETRSKI UPOKOJENCI V DOLINI REKE MALTE

V Društvu upokojencev Šempeter pri Gorici smo si za letošnji majski izlet izbrali Maltatal – gorsko dolino slapov na Avstrijskem Koroškem. Zadnji majski torek smo se z dvema avtobusoma odpeljali preko Italije proti Avstriji. Pred avstrijsko mejo smo se na prvem postanku okrepčali – ne samo s sendvičem, ampak tudi s kavo, domačim pecivom in orehovimi štruklji. Pot smo nadaljevali mimo Beljaka in Spittala do majhnega srednjeveškega mesta Gmünd, ki se ponaša z dvema gradovoma. Sprehodili smo se skozi staro mestno jedro, obdano z okroglim obzidjem s štirimi vrati, in si ogledali njegove znamenitosti. V tem mestu je okrajno sodišče leta 1773 mučilo in sodilo zastrupeljevalki, zadnji žrtvi inkvizicije na območju današnje Avstrije. Mesto je znano tudi po muzeju avtomobilov Porsche, ki je postavljen v spomin na čas, ko je Ferdinand Porsche premestil v Gmünd proizvodni obrat svojega podjetja Porsche tik pred koncem druge svetovne vojne.

Tu so bili izdelani prvi avtomobili z imenom Porsche, vključno s prototipom legendarnega modela 356. Pot smo nadaljevali po čudoviti gorski cesti Malta. Spodaj nas je obdajala idilična pokrajina s pašniki, čredami krav in drugih živali. Med vožnjo nas je spremljala reka Malta, ki se v dolino spušča v številnih slapovih in brzicah, zato jo imenujejo tudi »Dolina padajočih voda«. Strma cesta z neosvetljenimi ozkimi predori, zaradi česar je del enosmeren in označen s semaforji, nas je po približno 14 kilometrih pripeljala na nadmorsko višino 1.933 metrov do jezua Kölnbrein. Ta velja za največji jez v Avstriji in tudi za enega večjih v Evropi. V višino meri 200 metrov, v dolžino 626 metrov, v širino pa 41 metrov. Za njim se razprostira istoimensko akumulacijsko jezero, ki zadržuje okoli 1,5 milijona m³ vode. To je eden največjih gradbenih dosežkov v Srednji Evropi in služi za proizvodnjo električne energije. Kljub deževnemu vremenu smo se sprehodili po jezui. Največja atrakcija

na njem je razgledna ploščad Skywalk, ki je narejena iz pohodne mreže in iz pohodnega stekla, skozi katero sega pogled 200 metrov v globino. Konzolni mostiček je v obliki podkve, ki je tudi priljubljeno prizorišče bungee jumpinga. Po okusnem kosilu v panoramski restavraciji Berghotela nad jezom smo se v popoldanskem času vrnili po isti poti v dolino in uživali v čudovitih razgledih. Za konec smo si ogledali še »razdeljeno cerkev« v Kreuzbichlu, skozi katero pelje cesta, tako da je na eni strani poti oltar, na drugi pa klopi za vernike. Dobre volje smo se v večernih urah vrnili domov, saj smo preživeli še en lep dan, poln znamenitosti, novih krajev in prelepe narave.

Darja Furlan

OBISK PALAČE CORONINI CRONBERG

V Društvu upokojencev Šempeter pri Gorici smo se v lanskem letu odločili, da bomo spoznavali bližnjo okolico. Lani smo si ogledali cerkev in frančiškanski samostan na Kostanjevici pri Novi Gorici in prenovljeni Rafutski park, letos pa smo se odločili za ogled palače Coronini Cronberg in njenega parka v sosednji Gorici.

V četrtek, 3. aprila 2025, smo se popoldne zbrali pred palačo Coronini Cronberg. Vodeno smo si ogledali palačo, ki je plemiška rezidenca s konca 16. stoletja in sedež istoimenske neprofitne organizacije. Naš ogled se je vil skozi petnajst sob, v celoti opremljenih s pohištvom in opremo iz obdobja od 16.

do 19. stoletja, ki ohranjajo postavitev, kakršno je želel in zasnoval njen zadnji lastnik grof Guglielmo Coronini Cronberg. Sobe in dvorane krasijo izjemna umetniška dela, kot so Rubensove slike, slike Bernarda Strozzija, platna Alessandra Magnasca, Giambattiste Langettija, Giuseppeja Tominza ... Okrasni predmeti, srebrnina, porcelan, kristal, fotografije, portreti in vsakdanji predmeti omogočajo, da se v vsaki sobi čuti prisotnost nekdanjih lastnikov. Med petnajstimi razstavnimi prostori je tudi soba, v kateri je leta 1836 bival in umrl zadnji francoski kralj Karel X. Burbonski. Za konec smo se sprehodili skozi čudovit pet hektarjev velik prenovljen park, ki obdaja palačo. V njem se nahajajo

pomembne arheološke najdbe iz Ogleja in eleganten secesijski tempelj. V tej oazi sredi Gorice dobimo tako alpsko, sredozemsko kot tudi eksotično rastlinje: jesene, lipe, himalajske cedre, palme, japonske medarice, bambus, stoletni plutovec ...

Razšli smo se z ugotovitvijo, da smo se za kratek čas povrnili v preteklost, saj smo spoznali še en zgodovinski biser v naši bližnji okolici. Z raziskovanjem okoliških znamenitosti bomo nadaljevali v mesecu septembru.

Darja Furlan

V ŠEMPETRU PRI GORICI JE BIL TUDI LETOS PREDVEČER PRAZNIKA DELA POSVEČEN DVIGU TRADICIONALNEGA MLAJA

Nasmejani člani turističnega društva Erika, Roman in Matjaž so že dan prej poskrbeli za bršljan, tako da so organizatorji – Krajevni odbor Šempeter v sodelovanju s Turističnim društvom Občine Šempeter - Vrtojba in Športnim društvom Mark – hitro organizirali delo in razdelili naloge med prisotne. Nekateri so se posvetili deblu smreke, druga skupinica je iz bršljana spletala venec za obroč, tretji pa so se posvetili traku v barvah slovenske zastave, s katerim so ovili olupljeno deblo. Popoldan je hitro minil v lepem sodelovanju, smehu in delu. K dosegu skupnega cilja je kmalu manjkalo le še zaključno dejanje, dvig mlaja.

Tradicijo postavljanja mlajev lahko brez dvoma označimo kot socialno prakso. Razvijala se je skozi čas in se prilagajala družbenim, političnim in verskim okoliščinam, korenine le-te zasledimo namreč že v davni preteklosti. V staroslovanskih časih je visoko drevo, običajno smreka, simbolno predstavljalo starorimsko boginjo narave Majo, sveže rastline, rojstvo novih živali, plodnost, prebujanje. Ritual je veleval, da se je na skoraj do vrha olupljenega debela visokega zimzelenega drevesa obesilo venec, ki je, kot piše dr. Makarovič, predstavljal odličnost, združenost, svetost in navsezadnje – nov krog življenja po dolgi zimi.

V visokosrednjeveški kulturi 12. in 13. stoletja je bila med visokim plemstvom v Franciji v pomladnem času razširjena navada kratkih izletov do bližnjih gozdov, od koder je gospoda, z zelenjem okrašena,

prinašala domov ozelenele veje oziroma majhna drevesca, bodisi kot simbol pomladi, bodisi kot znak naklonjenosti srčni izbranki. Tradicija se je polagoma širila in se tako v 16. stoletju, predvsem na območju današnje zahodne Evrope, razvila v običaj vasovanja. Kot nam lepo prikazuje ilustracija meseca maja v flamskem horariju (vrsta molitvenika), je bil to čas snubljenja, gosposki mladeniči so ob spremstvu milih zvokov piščali in bobna trkali na okna mladenk in jim ponujali mlaj, zeleno vejico. Zelena barva pa je postala simbol nove, mlade ljubezni.

Do kolikšne mere je krščanstvo sčasoma prevzelo mlaj kot del verske tradicije, priča na slovenskem ozemlju freska na oboku kapele Turjaškega gradu iz sredine 15. stoletja. Predstavlja sv. Jurija z zeleno vejico v desni roki, njegova drža pa spominja na upodobitve prej omenjenih mladeničev plemiškega porekla, vasaalcev – prinašalcev prvomajskih majev iz kakšnega stoletja pred tem. Izraz »mlaj« se sicer v pisnih virih pojavlja šele v Dalmatinovi *Bibliji* iz leta 1584, v Valvasorjevi *Topografiji* iz leta 1679 pa je objavljen bakrorez graščine Bokalce pri Ljubljani, obkrožene z mlaji. Postavljanje visokih mlajev je postalo kasneje domena fantovskih združb, ki so delovale organizirane po vzorcu srednjeveških cehovskih lož in so ohranjale tradicijo obeležitev pomembnih priložnosti, kot je bil obisk cesarja Franca Jožefa v Ljubljani leta 1856, ali pa kot izkazovanje

ljubezenske naklonjenosti. In čeprav dr. Makarovič pripisuje mlajem le simbolično vlogo, ostajajo vsaj na našem ozemlju pomemben faktor odražanja družbene strukture, odnosov in socialnega povezovanja. Z mlaji se ohranja predvsem pomemben delček kulturne dediščine, še dandanes se namreč postavljajo ob raznovrstnih prijetnih priložnostih, kot so praznovanja skupnosti, poroke, rojstni dnevi in druge pomembne obletnice.

In ravno ena taka prijetna priložnost je bilo naše popoldansko pričakovanje dviga mlaja na Trgu Ivana Roba, za kar je poskrbel Elektro Bavcon. Ves olišpan, s slovensko zastavo na vrhu, je pozdravil prisotne, modro večerno nebo in ta lepi košček Slovenije, našo ljubo občino. Verjetno so misli marsikoga za hipec nezavedno odtavale k tistim, ki so bili tukaj pred nami, se kot mi sedaj družili, se veselili prihajajočega praznika dela. Prvega maja obeležujemo namreč spomin na trdi boj za pravice delavcev sveta, pravice, ki so še dandanes marsikdaj prezirane in kratene.

Prijetno preživetemu popoldnevu je sledila krajša zabava, krajevni odbor je prispeval za prijetno pogostitev. Utrujene prisotne, pa tudi mimoidoče so pričakali pršut, sir, frtalje ter sladko in slano pecivo, ki so nastali izpod zlatih rok članic turističnega društva. Skratka, uživali smo v družbi, dobrotah in prijetni kapljici. Zato živel 1. maj! Živele pravice delavcev! In živele pridne roke, ki se trudijo iz leta v leto ohranjati duh skupnosti in lepe tradicije!

Erika Blaško

POSTAVITEV MLAJA V VRTOJBI

Člani KO Vrtojba vsako leto že tradicionalno postavijo mlaj na parkirišču pred pokopališčem. Letos smo se zbrali že v torek popoldne. V bližnjem gozdu smo nabirali bršljan za okrasitev »zvonca«. V sredo popoldne smo nadaljevali z delom – olupili smo pripeljano smreko, okrasili zvonec z bršljanom in ga pritrdili na zgornji del mlaja, okrasili deblo s trakom v barvah slovenske zastave. Na bambusovo palico smo na vrhu smreke namestili slovensko zastavo, poleg tega pa na zvonec še evropsko in zastavo občine. Na mestu postavitve smo očistili jašek in pripravili kline za fiksiranje mlaja.

Že se je nočilo, ko je prišlo avtodvigalo, s katerim smo dokaj hitro in brez večjih težav postavili mlaj. Sledilo je druženje z vaščani. Na dveh stojnicah so žene društva žena pripravile pokušino lokalnih dobrot, predsednica Ida je poskrbela za hrano in pijačo. Druženje se je zaključilo okrog 23. ure.

Vsem, ki so kakorkoli pomagali pri izvedbi prireditve, se lepo zahvaljujemo.

Miro Vogrič, KO Vrtojba

Fotografije: Miro Vogrič

TRENTA VABI

Tabori 2025 za otroke in mladostnike

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško letos že 72. organizira letovanja in tabor za otroke. V Domu Triglavsko roža v Trenti so skozi vse leto organizirani različni tabori, največ jih je v poletnih mesecih. Že konec junija se začne prvo letovanje v Trenti – **Šport in planinarjenje**. Poletje ponavadi zaključimo s **Taborom preživetja v naravi** v drugi polovici avgusta. V obeh taborih je obilo gibanja, iger in dejavnosti v naravi, otroci se v obilju naučijo lepote Trente, Soče, Triglavskega narodnega parka ... Spoznajo gorske rastline in živali ter se naučijo spoštovati in varovati naravo.

Letošnja novost je **Tabor ustvarjamo in »jezikujemo«** za mlajše otroke od 1. do 5. razreda osnovne šole, na katerem bomo različne kulture in jezike (angleščina, italijanščina ...) oplemenitili z ustvarjanjem in igro. Na taboru bo obilo razvedrila, izletov, iger in ustvarjalnih delavnic, pa tudi prostega časa za druženje ne bo manjkalo.

Druga novost je **Kreativnogledališki tabor** za starejše otroke od 6. do 9. razreda osnovne šole. Mladostniki bodo na taboru ustvarjali prizore, like in zgodbe, raziskovali bodo izražanje z gibanjem, glasom in improvizacijo, oblikovali bodo kulise in kostume, uživali bodo v naravi, kreativnih igrah in ekipnem duhu. Ne bo manjkal filmski večer in seveda zaključna premiera.

Prejeli bodo tudi diplome.

Prijavnico za letovanja in taborje najdete na spletni strani MDPM za Goriško. Do zapolnitve mest se lahko prijavijo vsi otroci – samoplačniško ali s pomočjo sponzorjev. Zdravstvena letovanja se delno financirajo preko zdravstvene zavarovalnice, kar pomeni, da v kolikor je otrok upravičen do zdravniškega potrdila, starši krijejo le manjši del stroškov. Otroci iz finančno šibkejših družin se lahko letovanj in taborov udeležijo brezplačno preko programa Pomežik soncu ali Kapljica Soče.

Več informacij najdete na www.zpm-novagorica.si ali www.facebook.com/ZPMnovagorica, preko telefona 030 703 832 ali pa nas obiščete osebno na našem sedežu na Bazoviški ulici 4 v Novi Gorici – pod tribunami nogometnega stadiona.

Amedea Fjoreli

Poletje 2025!

Tabori znanja in ustvarjalnosti v Trenti

Možnost sofinanciranja iz sklada Kapljica Soče

Ustvarjamo in »jezikujemo« - tabor za mlajše otroke

Veliko priložnosti za ustvarjanje in zabavno **angleščino ter italijanščino**.
Otroci se bodo preko ustvarjanja na sproščen in zabaven način naučili novih besed.

KDAJ? 7. 7. - 11. 7. 2025
ZA KOGA? 1. - 5. razred OŠ
Cena: 260 eur

Kreativno - gledališki tabor za mladostnike

Kreativno pripovedovanje in pisanje zgodb ter ustvarjanje gledališke predstave za mlade od 12 let naprej.

KDAJ? 11. 8. - 15. 8. 2025
ZA KOGA? 6. - 9. razred OŠ
Cena: 260 eur

Veliko bo tudi prostega časa, iger in pohajkovanja po prelepi gorski naravi.

www.zpm-novagorica.si
05/333 46 80
051 311 344, 030 703 832
prostovoljci@zpm-novagorica.si
www.facebook.com/ZPMnovagorica

Spletne prijave na naši spletni strani:
www.zpm-novagorica.si
E-prijavnica:
<https://forms.gle/G98D6zCDaRfCboQX8>

POLETJE NA PLACU SE VRAČA – JULIJA SPET ŽIVAHNO DOGAJANJE V SREDIŠČU ŠEMPETRA PRI GORICI!

Tudi letošnje poletje bo KŠTM Šempeter - Vrtojba poskrbel za raznolik in zabaven poletni utrip v samem središču kraja. Poletje na placu 2025 bo potekalo od 2. julija do 26. julija, program pa bo tudi tokrat navdušil vse generacije.

Obiskovalci se bodo lahko veselili otroških predstav, komedij in glasbenih večerov, ki bodo popestrili poletne julijske dni. Program bo zasnovan tako, da bo vsak našel nekaj zase – od smeha in igre do sprostitve ob dobri glasbi različnih zvrsti.

Dogodki bodo potekali na prostem in bodo odlična priložnost za sproščeno druženje, kulturne užitke in pravo poletno vzdušje v domačem okolju.

Več o posameznih dogodkih bo objavljeno v prihajajočem programu – zato spremljajte spletno stran in družbena omrežja KŠTM Šempeter - Vrtojba!

KŠTM Šempeter - Vrtojba

KŠTM ŠEMPETER – VRTOJBA Z MLADIMI IN ODRASLI MI NA ČEZMEJNEM DOGODKU GO! GAMES

V soboto, 17. maja 2025, je v parku Baiamonti na trgu sv. Roka potekala druga izvedba čezmejnih sosedskih iger GO! Games, ki povezujejo občine Gorica, Nova Gorica in Šempeter - Vrtojba. Med sodelujočimi je bila tudi skupina otrok in odraslih pod okriljem KŠTM Šempeter - Vrtojba, ki so z veseljem prispevali k uspehu tega edinstvenega medobčinskega dogodka.

Dopoldanski del prireditve je bil namenjen GO! Games School 2025, kjer se je v športnem duhu pomerilo 100 otrok, starih od 10 do 11 let – po 50 iz Italije in Slovenije. Mladi udeleženci so pokazali veliko mero sodelovanja, spretnosti in dobre volje, kar je bilo tudi glavno vodilo dogodka. Popoldne se je začelo s sprevedom vseh ekip, nadaljevalo pa z raznovrstnimi igrami, iskanjem zaklada ter kulturnimi in športnimi izzivi, ki so povezali sosede z obeh strani meje. Vrhunec dneva je predstavljal veliki finale, sledilo je večerno druženje ob glasbi in kulinariki. Udeležba KŠTM Šempeter - Vrtojba je še enkrat več pokazala, kako pomembna sta čezmejna povezava in sodelovanje pri ustvarjanju skupne evropske prihodnosti, kar je tudi eden od ciljev pobude GO! 2025.

KŠTM Šempeter - Vrtojba

DAN ŽENA V DRUŠTVU UPOKOJENCEV ŠEMPETER PRI GORICI

Društvo upokojencev Šempeter pri Gorici je tradicionalno organiziralo praznovanje 8. marca – mednarodnega dneva žena. V četrtek, 6. marca 2025, smo se zbrali na proslavi v večnamenski dvorani dvorca Coronini. Številne naše članice in tudi člani so z odličnim in prisrčnim programom razveselili: učenci Osnovne šole Ivana Roba Šempeter pri Gorici, vokalna skupina DiVoX, pevska skupina ZB Šempeter ob spremljavi harmonikaša Branka Cvetrežnika in Vlasta Klančič ter Domen Rob kot povezovalc in recitator.

Vsebina proslave je bila podoba ženske na Slovenskem skozi desetletja. Od prvotne družinske in gospodinske vloge so se porajale želje po spremembah, zlasti na področju izobraževanja, zaposlitve in vloge v družbi. Povezovalc Domen Rob se je sprehodil skozi zgodovino pisanja slovenskih časopisov in društev o tedanjem položaju žensk. Ženska v svetu, ženska v Evropi, slovenska ženska, šempetrska ženska, ki je bila dolga leta v ozadju, danes ponosno stopa naprej in se uveljavlja na najrazličnejših področjih naše družbe. Naše praznovanje se je začelo s prepevanjem pevske skupine ZB Šempeter. Ubrano so zapeli tudi pevci in pevke mladinskega pevskega zbora OŠ Ivana Roba Šempeter, tretješolci pa so nas razveselili z ljudskim plesom. Devetošolke

Mila, Gaja, Zoja in Sofija Eva so na prisrčen način povedale marsikaj o naših ženah, mamah, nonah, prvošolci pa so nam simpatično predstavili, kako je pri njih doma. Tudi Vlasta Klančič in povezovalc Domen sta skozi recitacije dodala svoj prispevek o vlogi naših žensk. Devetošolki sta prebrali dva čustvena prispevka o življenju dveh mam, kot se ju spominjata njuni hčerki. Ena opisuje življenje mame Marije, ki se je rodila v predvojnem Šempetru, ko je bila

slovenščina zatirana, in je vse življenje živela na kmetiji. Druga se spominja življenja mame Mire, ki se je priselila v Šempeter ter si tu s trdim delom skupaj z možem sezidala hišo in ustvarila nov dom. Uživali smo ob čudovitem petju naših gostov vokalne skupine DiVoX. To je zasedba sedmih pevcev in pevk, ki z raznolikimi glasovi ustvarjajo prekrasne harmonije. Skupina deluje pod vodstvom umetniškega vodje Janija Klančiča, ki sodeluje tudi kot aktivni vokalist.

Na koncu so za čustveno vzdušje poskrbeli vsi trije zbori, ki so skupaj z otroki zapeli pesem o mamici. Po končanem programu so ženske v znak pozornosti in spoštovanja prejele rdeč nagelj. Praznovanje smo nadaljevali v prijetnem vzdušju z druženjem ob manjši pogostitvi. Spomnili smo se tudi naših onemoglih članic doma in v domovih upokojencev, ki so jih naše poverjenice obiskale ter jih razveselile s cvetjem in čestitko.

Darja Furlan

NE POKVARITE SI DOPUSTA!

Menjava okolja, sprememba prehrane, pomanjkanje spanca in psihološki dejavniki lahko pripomorejo, da se že v prvih dneh dopusta znajdemo v neprijetnem položaju. Driska ali zaprtje lahko pokvari še tako lep dopust in povzroči slabo razpoloženje.

In ne samo to. Kolikokrat ste v vsakodnevnem intenzivnem življenjskem tempu komaj čakali na dopust in potem tik pred tem ali prav prvi dan dopusta zboleli?

Vse to je namreč tesno povezano z našo črevesno mikrobioto in neravnovesjem bakterij v črevesju.

Driska navadno nastopi, ko se srečamo s patogenimi bakterijami iz novega okolja (slaba higiena, okužena hrana) ali z bakterijami, ki jih naš imunski sistem ne pozna. Telo se na to odzove tako, da želi izločiti patogene, zato nastopi driska, ki jo lahko spremljajo tudi krči in trebušne bolečine. Ti simptomi nam lahko popolnoma uničijo dopust ali onemogočijo potovanje.

Druga težava je lahko zaprtje – ker več dni ne odvajamo blata, se v nas začnejo kopičiti toksini in podvrženi smo samozastrupitvi. Nismo samo napihnjani in ne mučijo nas samo trebušne bolečine, lahko se tudi zelo slabo počutimo in celo zbolimo. Pri zaprtju težave zelo pogosto povzroči psihološki dejavnik, ker nismo v domačem okolju in ne moremo ali nočemo na stranišče.

Ker si med dopustom nihče ne želi prebavnih težav ali bolezni, se temu lahko zlahka izognemo z naravnim pristopom – z uživanjem preizkušenih **probiotičnih bakterij**. Priporočljivo je, da probiotično terapijo izvajate vsaj dva meseca, da bi se izognili potovalni driski pa priporočamo, da začnete prave probiotike uživati pet dni pred potovanjem in z uživanjem nadaljujete ves čas potovanja. Počutje bo odlično, prebavnih težav ne bo.

Vsi probiotiki niso enako učinkoviti in tudi ne enako primerni za različne vrste prebavnih težav. Da boste lahko izbrali pravi izdelek zase in se naučili prepoznati med dobrimi in kakovostnimi probiotiki ter tistimi, ki to niso, prav lepo vabljeni v lokalno trgovino **Vitalina – natura trgovina** na Bratuževo ulico 1 v Šempeter, kjer vam bodo izkušeni svetovalci pomagali izbrati prave probiotike in druga prehranska dopolnila za vas.

Da vam ne bo treba kupovati na pamet, pa vam v Vitalini ponujajo **brezplačen preizkus** – oceno vrednosti vitaminov in mineralov v vašem telesu.

Na meritve se lahko prijavite preko maila info@vitalina.si, po telefonu 030 22 33 66 ali pa kar osebno v trgovini v času delavnika (PON–PET 9–18, SOB 9–12).

Skratka, na dopustu velja skrbno paziti na to, kaj jeste in pijete (samo ustekleničeno vodo, pijačo brez ledu), skrbite za redno higieno rok, uživajte dobre probiotike iz preizkušene lokalne trgovine in vaš dopust bo skoraj zagotovo minil brez težav.

Naj vam nanj ostanejo le lepi spomini.

Maja iz Vitaline – natura trgovine

POLETJE, DOPUST IN VARNO STANOVANJE – KAKO POSKRBE TI, DA BO NAŠ DOM NA VARNEM TUDI, KO SMO ODSOTNI

Poletje je čas, ko mnogi izmed nas odpotujemo na težko pričakovani dopust. Morje, hribi, potovanja v tujino ali zgolj nekaj dni oddiha pri sorodnikih – vse to pomeni, da naša stanovanja ali hiše ostanejo prazna. Na žalost pa ravno to obdobje radi izkoristijo vlomilci, saj vedo, da so številni domovi takrat brez nadzora. Da bi se izognili morebitnim nevšečnostim in se resnično sprostili na dopustu, je pametno že pred odhodom poskrbeti za nekaj ključnih ukrepov.

1. Premislimo, kaj sporočamo navzven

Čeprav je danes zelo običajno, da na družbenih omrežjih delimo svoje dopustniške načrte, fotografije s plaže ali "selfije" z gorskih vrhov, to v resnici ni pametno. Tovrstne objave so lahko vaba za tiste, ki iščejo priložnosti za vlom – jasno jim sporočimo, da nas ni doma. Bolje je, da fotografije objavite po vrnitvi, ko boste že varno doma.

Podobno velja za avtomatske odzivnike: če se odločite za sporočilo na e-pošti ali telefonskem odzivniku, naj bo čim manj informativno – raje napišite, da se oglasite takoj, ko bo mogoče, brez točnih datumov odsotnosti.

2. Aktivirajmo sosedsko pomoč

Sosedje so lahko najzanesljivejša oblika varovanja doma, ko nas ni. Če imate zaupanja vrednega soseda ali znanca, ga prosite, naj občasno preveri vašo hišo ali stanovanje, pobere pošto iz nabiralnika (poln nabiralnik je jasen znak odsotnosti!), po potrebi zalije rože ali pusti kak avto na dovozu. Ti majhni znaki "življenja" močno zmanjšajo možnosti, da bi nekdo izbral prav vaš dom za tarčo.

3. Ne pozabimo na fizično varnost

Pred odhodom si vzemite čas in skrbno preverite, ali so vsa okna in vrata dobro zaprta in zaklenjena. Ne pozabite na okna v kletnih prostorih, mansardah, zračnike ali balkonska vrata. Če imate rolete, jih delno spustite – popolnoma zatemnjen dom je lahko znak odsotnosti, delno spušen pa daje vtis, da je nekdo doma. Dodatne ključavnice, protivlomne letve, zapore in kakovostna vrata lahko še dodatno otežijo morebiten poskus vloma.

4. Uporaba pametne tehnologije

V zadnjih letih so na voljo številne rešitve, ki pomagajo pri varovanju doma tudi na daljavo. Časovne vtičnice, pametne žarnice, senzorji gibanja in varnostne kamere, ki jih lahko upravljamo preko mobilnega telefona, omogočajo, da ustvarimo vtis, da je nekdo doma – tudi ko nas ni. Na primer: luči, ki se prižgejo ob 20. uri in ugasnejo ob 23. uri, ali radio, ki se vklopi za eno uro na dan.

Če si to lahko privoščite, je dolgoročno dobra rešitev tudi alarmni sistem z javljanjem na mobilni telefon ali celo s povezavo na varnostno službo. Zanesljiv alarm deluje kot odličen odvračalni dejavnik.

5. Zavarujmo vredne predmete

Ne puščajte dragocenosti na vidnem mestu – računalnike, nakit, denar, pomembne dokumente ali ključe od drugih objektov raje pospravite na varno. Idealno je, če imate doma sef. Lahko pa jih pred odhodom začasno shranite tudi pri sorodnikih ali v bančnem sefu.

Priporočljivo je tudi, da si zapišete serijske številke vrednejših naprav in jih fotografirate – v primeru kraje boste policiji lažje dokazali lastništvo.

6. Preverimo, kdo vse ima naše ključe

Včasih na ključe pozabimo. Kdo vse ima kopijo vašega domačega ključa? Če so to osebe, s katerimi niste več v stiku ali jim ne zaupate več, je morda čas za menjavo ključavnic ali vsaj cilindričnega vložka. Pazite tudi, da rezervnih ključev ne puščate na »klasičnih« mestih (pod predpražnikom, v loncu za rože, pod kamnom), saj so nepridipravi že zdavnaj spoznali te trike.

7. Pomoč policije in lokalnih skupnosti

V nekaterih občinah ali krajevnih skupnostih lahko policiji vnaprej sporočite, da boste na dopustu, in jih prosite za občasni nadzor. Policisti bodo v okviru rednih patrulj preverili stanje v okolici vašega doma. Preverite, ali vaša lokalna skupnost omogoča kaj podobnega.

Ko se odpravljamo na dopust, naj ne bo naša edina skrb, ali smo vzeli kopalke in sončno kremo – pomislimo tudi na naš dom, ki ga zapuščamo. Varnost doma ni le stvar tehnologije, temveč predvsem premišljenosti in dobre priprave.

Z nekaj preprostimi, a učinkovitimi ukrepi si lahko prihranimo veliko stresa – in se po dopustu vrnemo domov le z lepimi spomini.

Lara Soban

10 ZLATIH PRAVIL ZA VARNOST DOMA MED DOPUSTOM

1. Zaklenite vsa vrata in okna

Pred odhodom natančno preverite vsa vhodna, balkonska in kletna vrata ter okna – tudi tista na višjih nadstropjih.

2. Pošto naj pobira zaupanja vredna oseba

Poln nabiralnik hitro razkrije, da vas ni doma. Dogovorite se s sosedom ali sorodnikom.

3. Uporabite časovne vtičnice in pametne luči

Redno prižiganje in ugašanje luči, radia ali televizorja ustvari vtis, da je nekdo doma.

4. Vključite soseda ali prijatelja

Občasni obisk, odprta/zaprta okna, parkiran avto pred hišo – vse to daje vtis prisotnosti.

5. Ne objavljajte odsotnosti na družbenih omrežjih

Raje počakajte z deljenjem dopustniških utrinkov do vrnitve.

6. Razmislite o alarmnem sistemu ali kamerah

Tudi osnovni varnostni sistemi močno zmanjšajo verjetnost vloma.

7. Ne puščajte ključev na klasičnih mestih

Mesta kot so pod predpražnikom ali v cvetličnem loncu so znana in nevarna.

8. Dragocenosti shranite na varno

Dokumenti, denar, nakit in prenosni računalniki naj bodo zaklenjeni ali izven vidnega polja.

9. Preverite, kdo ima kopijo vaših ključev

Če niste prepričani, komu ste kdaj posodili ključ, je priporočljivo zamenjati cilindrični vložek.

10. Po potrebi obvestite lokalno policijo

V nekaterih občinah nudijo dodatni nadzor stanovanj med dopusti – preverite pri vaši lokalni postaji.

KREMNI MED

Trg čebeljih pridelkov je pester že od nekdaj, saj pridobivamo različne vrste medu in druge čebelje pridelke. Vrste medu se med seboj značilno ločijo po senzoričnih lastnostih. V zadnjih letih so se na trgu začeli pojavljati novi medeni izdelki. To so kremni medovi z dodatki začimb, sadja ali drugih dodatkov. Za potrošnike so zanimive tudi mešanice medu, cvetnega prahu in propolisa. Za kremne medove je značilna gosta konsistenca, ki se lepo maže. Prednost tovrstnih izdelkov je obogatitev medu z bioaktivnimi komponentami, kot so antioksidanti, ki prispevajo k dobremu počutju.

Kremni med se pridobi iz običajnega medu s postopkom kontrolirane kristalizacije. To poteka v velikih mešalnih posodah. V posodi se dlje časa meša med pri znižani temperaturi (cca. 14 °C). Pogosto se v mešanico doda že predhodno izdelan kremni med, da se pospeši tvorba kristalov. S tem pridobimo meden izdelek z majhnimi kristali, ki se enostavno maže na kruh in ne kaplja. Z vodeno kristalizacijo ne vplivamo na kemijsko sestavo medu. Spreminjamo samo fizikalne lastnosti izdelka, zato ostane tak izdelek s prehranskega vidika identičen osnovni surovini.

Sadni in zeliščni pripravki so dodani medu v liofilizirani obliki (sušenje z zamrzovanjem) ali v obliki sokov oziroma sirupov. Z liofilizacijo se ohrani večji del hranilnih snovi. V med je možno vmešati mnogo različnih dodatkov, kot so: kakav, kava, cimet, ingver, oreščki, jagodičevje, poprova meta, cvetni lističi, agrumi, vanilja, čili in drugi. Sprejemljivost tovrstnih izdelkov je močno odvisna od posameznika. V med se dodaja majhna količina dodatkov (1–5 %), saj z dodatki ne želimo preglasiti okusa medu.

Šedik in sodelavci (2020) so ugotavljali, kakšne so senzorične lastnosti obogatenih kremnih medov in kako sprejemljivi so za potrošnike. Primerjali so 4 kremne medove z dodatki: kakava, cimeta, kurkume in cvetnega prahu. Ugotovili so, da sta najboljše ocenjena dodatka kakava in cimet. Dodatno so preverjali tudi antioksidativne lastnosti naštetih mešanic. Zaključili so, da vsi dodatki prispevajo k večji antioksidativni učinkovitosti v primerjavi z navadnim kremnim medom brez dodatkov. S tem lahko na naraven način povečamo hranilno vrednost izdelka.

V raziskavi, ki so jo izvedli Žebracka in sodelavci (2022), so ugotavljali mikrobiološko ustreznost kremnih medov. Prisotnost mikroorganizmov predstavlja potencialno tveganje za zdravje potrošnika. Analizirali so 20 vzorcev kremnega medu z dodatki. V dveh vzorcih so zaznali povečano prisotnost mikroorganizmov. Raziskava žal ne opredeli, ali je šlo za primarno okužbo z mikroorganizmi (čebele prinesejo iz okolja) ali za sekundarno okužbo (okužba med točenjem, skladiščenjem, dodajanjem dodatkov).

V isti raziskavi so tudi ugotavljali, kakšno protibakterijsko delovanje imajo kremni medovi z dodatki. Zaznali so statistično značilno razliko v protimikrobnem delovanju zoper bakteriji *Escherichia coli* in *Salmonella enteritidis* pri medovih, obogatenih z mešanico slezovih korenin in bezgovih jagod. Po protimikrobni učinkovitosti je sledila mešanica pomaranče in klinčkov.

Dodajanje dodatkov lahko skrajša rok trajanja kremnega medu, saj so dodatki pogosto občutljivi na kvar (imajo povišano vsebnost vode ali so podvrženi oksidaciji). Zato se priporoča, da tudi kremni med hranimo na suhem in hladnem mestu in ga čim hitreje porabimo.

Kremni med, obogaten z dodatki, je izdelek, ki se vedno pogosteje pojavlja na tržišču. Gre za inovativen in naraven izdelek, ki prinaša novo senzorično doživetje v mnogih okusih. Hkrati je tudi prehransko obogaten. Z dodatki, s katerimi obogatimo okus, namreč vnašamo tudi dodatne hranilne snovi. S tem ustvarimo izdelek višjega cenovnega razreda. Glavni razlog za zavračanje tovrstnih izdelkov je preferenca osnovnega medenega okusa brez dodatkov. Nabor različnih okusov kremnega medu predstavlja možnost za pridobivanje novih kupcev, predvsem mlajše generacije.

Ana Janžekovič,
svetovalka za varno hrano JSSČ

S PESMIJO V POMLAD – REVIJA PEVSKIH ZBOROV V VRTOJBI

Ko združimo glasove, zares zaživi skupnost – in prav to se je zgodilo v petek, 16. maja, v Mladinskem centru Vrtojba, kjer je pesem povezala pevce vseh generacij.

Na reviji pevskih zborov z naslovom S pesmijo v pomlad se je predstavilo devet zborov, ki so s svojo srčnostjo, ubranimi glasovi in predanostjo glasbi ogreli srca poslušalcev ter napolnili dvorano s pristnim navdušenjem.

Na dogodku so sodelovali tudi številni zbori iz Osnovne šole Ivana Roba. Nastopili so Mlajši otroški pevski zbor »Mehurčki« pod vodstvom Matejke Harej, Otroški pevski zbor OŠ Vrtojba pod vodstvom Tatjane Marvin in ob spremljavi Janija Klančiča in Kim Ušaj na klavirju ter Katarine Tischer Gregorič na harmoniki. Predstavil se je tudi Otroški pevski zbor OŠ Ivana Roba, ki ga vodi Jani Klančič, s klavirsko spremljavo Monike Bagon. Sledil je nastop Mladinskega pevskega zbora OŠ Ivana Roba, prav tako pod vodstvom Janija Klančiča in s spremljavo Monike Bagon. Občinstvo so navdušili z živahno spremljavo Martina Gerbca na bobnih in Luke Medveščka na bas kitari.

Posebno noto dogodku je dodal Učiteljski pevski zbor OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici pod vodstvom Janija Klančiča, ki povezuje učitelje v ljubezni do glasbe.

Revijo so s svojimi nastopi obogatili še: Vokalna skupina Biospev, Mešani pevski zbor Vrtojba, Mešani pevski zbor Ciril Silič Vrtojba ter Mladinski zbor Šempeter - Vrtojba. Vsak zbor je s svojo energijo, pesmijo in interpretacijo prispeval k barvitosti glasbenega večera.

Revija S pesmijo v pomlad je bila še en dokaz, da zborovsko petje v naših krajih živi in se razvija. Dogodek je povezal različne generacije pevcev in poslušalcev ter pokazal, kako močna je lahko skupna pesem – še posebej, kadar prihaja iz srca.

Suzana Koncut

VSESLOVENSKO PETJE S SRCI ZDRUŽILO GLASOVE V VRTOJBI

V sredo, 23. aprila 2025, je po vsej Sloveniji potekal poseben dogodek »Vseslovensko petje s srci«, ki je letos zaživel že osmič zapored. Namen tega projekta je povezati državljanke in državljane Republike Slovenije, pa tudi Slovence in Slovenke iz zamejstva ter sveta, v skupnem prepevanju slovenskih pesmi. Pobuda spodbuja ohranjanje slovenskega jezika, kulturne dediščine in narodne identitete.

Lepo tradicijo so tudi letos s ponosom obeležili učenci Podružnične osnovne šole Vrtojba. Pri prepevanju so se jim pridružili še člani Pevske skupine Zveze borcev za vrednote NOB – Šempeter. Skupaj so zapeli venček slovenskih ljudskih pesmi: Čuk se je oženil, Sijaj, sijaj sončece, Mi se imamo radi, Ob bistrem potočku je mlin, V dolini tihi, Pleši, pleši, črni kos, Marko skače, Barčica po morju plava, Regiment po cesti gre, Veseli pastir, Pod rožnato planino in Moj očka ima konjička dva.

Petje so z igranjem na nunalce in glavnike spremljale učenke petega razreda, na harmoniki pa jih je spremljal Branko Cvetrežnik. Skupno petje je ustvarilo toplo, prisrčno vzdušje in dokazalo, kako glasba povezuje ljudi vseh generacij.

Dogodek je bil več kot le prepevanje – bil je simbol povezovanja, spoštovanja do slovenskih korenin ter praznik glasbe, ki združuje generacije.

Suzana Koncut

PIKAPOLONICE MED PANJI: OBISK BIOTEHNIČNE ŠOLE V ŠEMPETRU

Skupina Pikapolonice iz vrtca Žarek se je v torek, 13. maja 2025, podala na prav posebno dogodivščino. V sklopu spoznavanja narave in še posebej žuželk smo obiskali biotehniško šolo v Šempetru, kjer smo si ogledali čebele in njihove domove – čebelnjake.

Mlade radovedneže je toplo sprejel profesor Aleš Makuc, ki je otrokom na preprost in zanimiv način predstavil življenje čebel, njihovo vlogo v naravi in pomen za ljudi. Ob tem so otroci lahko opazovali prave čebelje družine, se naučili razlikovati med čebelo, trotom in matico, izvedeli, kako nastane med (in ga tudi poskusili), ter spoznali čebelarjeva oblačila.

»Čebele so zelo pomembne za življenje, saj skrbijo za opravevanje rastlin. Brez njih bi bilo življenje precej drugačno,« je poudaril profesor Makuc.

Pikapolonice so bile povezane z naravo že nekaj časa, saj so otroci s starši izdelovali hotele za žuželke. Domovanja in zatočišča za žuželke smo obesili na vrtčevski travnik.

Na ta način smo obeležili tudi svetovni dan čebel, ki ga praznujemo 20. maja.

Takšne dejavnosti otrokom približajo naravo in jih že v zgodnjih letih učijo spoštovanja do okolja in živih bitij.

Valentina Velišček

ZAKLJUČEK BRALNE ZNAČKE

Vsaka knjiga, ki jo preberemo, pusti pečat v naših srcih, mislih. Želim si, da bi zaključek bralne značke predstavljal le novo poglavje v mozaiku bralnih dogodivščin.

Ob zaključku branja za bralno značko v tem šolskem letu smo lahko čestitali kar 384 učencem in učenkam ter njihovim mentorjem in mentoricam, ki so jih na poti branja ter bralnih izzivov spodbujali in spremljali. Toliko učenk in učencev je namreč v tem šolskem letu opravilo bralno značko in zanje smo pripravili obisk znanega slovenskega mladinskega pisatelja, ki se kot avtor mladinskih del podpisuje z imenom Žiga X Gombač.

Nastop avtorja več znanih knjig za otroke in mladino so si učenci in učenke ogledali v ponedeljek, 26. maja 2025, v telovadnici šole Ivana Roba Šempeter pri Gorici.

Žiga X Gombač nam je na humoren način predstavil svojo pot do naše šole, medtem ko je predstavil like iz svojih knjig. Na poti do naše šole so ga namreč ustavili kar trikrat in zahtevali od njega, da pove zgodbo; v kolikor strašnim gospodom v polnih bojnih opravah njegova zgodba ne bi bila všeč, mu ne bi dovolili nadaljevati poti iz Ljubljane na Goriško. In tako je pripovedoval in pripovedoval ...

Čisto na koncu pa nam je odkril, kako nastane zgodba, ki se skriva nekje v srcu, nato se prelije na papir, sestavi v knjigo, ki priroga do knjižnih polic. Tudi polic knjižnice.

Učenkam in učencem, ki so v šolskem letu 2024/2025 osvojili bralno značko, iskreno čestitamo in jim želimo še veliko bralnih dogodivščin, izzivov in prijetnih spominov na knjige, s knjigo.

Lara Tavčar

PRIJATELJSKO SREČANJE ŠTIRIH OSNOVNIH ŠOL POBRATENIH OBČIN

V sredo, 28. maja 2025, so se v Šempetru pri Gorici srečali učenci štirih osnovnih šol pobratenih občin: Osnovne šole iz Romansa ob Soči (Romans d'Isonzo) iz Italije, dvojezične Ljudske šole Škofiče ob Vrbskem jezeru (Schiefling am Wörthersee) in Ljudske šole Hodiše ob jezeru (Keutschach am See) iz Avstrije ter naše Osnovne šole Ivana Roba Šempeter pri Gorici. Z njimi so dan preživel tudi njihovi ravnatelji, učitelji in trije župani s sodelavci, župan Občine Šempeter - Vrtojba Milan Turk, župan Občine Romans d'Isonzo Michele Calligaris in župan iz Škofič Thomas Wuksch. Srečanje, ki ga je prva organizirala šola iz Škofič in ga je letos pripravila naša šola, se izvaja že tretje leto zapored.

Goste iz Italije in Avstrije so dopoldan v Šempetru pričakali njihovi vrstniki, ravnateljica Osnovne šole Ivana Roba, tamkajšnji učitelji in župan Turk. Po uvodnem pozdravu in kratki pogostitvi so učenci naše šole pripravili kulturni program. Dan se je za več kot 150 udeležencev nadaljeval s športnimi igrami na šolskem stadionu in na plezalni steni Društva ekstremnih športov, ki je tudi sodelovalo na dogodku. Po poznem kosilu so se iz Šempetra peš odpravili na Kostanjevico, kjer so imeli vodeni ogled po rožnem vrtu burbonk, grobnici zadnjih članov francoske kraljeve rodbine Burbonov in Škrabčevi knjižnici. Po ogledih so se odpravili še na Trg Evrope, ki je eno od prizorišč dogodkov ob letošnji Evropski prestolnici kulture, kjer so tako simbolično zaključili njihovo brezmejno srečanje.

Medsebojno spoznavanje, igra in zabava, poglobljanje in ohranjanje prijateljstva med vrstniki različnih narodnosti so skupni cilj teh srečanj. Zaveze, sprejete ob podpisu listin o pobratenju, tako niso le mrtve črke na papirju, temveč spodbujajo tovrstne aktivnosti in dogodke, ki mladimi ponujajo možnost osebne rasti, povezovanja in sodelovanja. Nenazadnje omogočajo tudi lažje premagovanje morebitnih jezikovnih ovir ter boljšo podlago za prihodnost. Torej združujejo vse, kar dobrega želimo našim potomcem.

Mateja Poljšak Furlan

POLETNO POČITNIŠKO VARSTVO S KŠTM ŠEMPETER - VRTOJBA: PESTRO, AKTIVNO IN ZABAVNO POLETJE ZA OTROKE!

Tudi letos KŠTM Šempeter - Vrtojba organizira poletno počitniško varstvo za otroke od 1. do zaključenega 5. razreda osnovne šole. Varstvo bo potekalo od 30. junija do 1. avgusta 2025, vsak delovni dan med 7.00 in 16.30 v prostorih OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici.

V sklopu počitniškega varstva bodo otrokom zagotovljeni okusno kosilo, pijača, sadje, vstop na bazen, številne športne aktivnosti (plezanje, jahanje, lokostrelstvo, gokarti ...) ter seveda strokovno varstvo.

Program bo tudi letos zelo pester in raznolik: otroci bodo uživali v družabnih in športnih igrah, plesnih ter ustvarjalnih delavnicah, krajših izletih v naravo, kopanju, obisku Gasilskega društva Šempeter pri Gorici, pravljичnih uricah, gledanju risank in še mnogo več.

Počitniško varstvo je odlična priložnost za aktivno in kakovostno preživljanje počitnic, sklepanje novih prijateljstev in ustvarjanje nepozabnih poletnih spominov.

Za več informacij in prijave spremljajte spletno stran KŠTM Šempeter - Vrtojba.

KŠTM Šempeter - Vrtojba

ZLATI PEVCI MLADINSKEGA PEVSKEGA ZBORA OŠ IVANA ROBA ŠEMPETER PRI GORICI

Zlati pevci Mladinskega pevskega zbora OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici

V sredo, 14. 5. 2025, je MPZ OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici na regijskem tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov v Kulturnem domu Nova Gorica osvojil zlato priznanje.

Za lep uspeh so predvsem zaslužni mladi pevci in pevke, ki svoj prosti čas namenjajo skupnemu prepevanju ter nesebičnemu in iskrenemu sodelovanju v zboru. Zahvale gredo tudi staršem in vodstvu šole, ki podpira delovanje skupine. Za strokovno vodenje zasedbe in oblikovanje programa sta že nekaj let zadolžena korepetitorica Monika Bagon, ki redno skrbi za klavirske spremljave na vseh javnih dogodkih, ter zborovodja Jani Klančič. Ta je od žirije prejel tudi priznanje za odličen debitantski nastop na regijskih tekmovanjih.

Z doseženim so na šoli izredno zadovoljni in dojemajo podeljena priznanja kot potrditev dosedanjega dobrega dela. Petje vsem sodelujočim ne predstavlja le dela in napora, ampak tudi sprostitve in način kvalitetnega preživljanja prostega časa. Vsi se že veselijo prihodnjih nastopov in projektov.

P. O.

Foto: Foto atelje Pavšič Zavadlav

PETOŠOLCI OŠ IVANA ROBA SO SPOZNAVALI DELO REŠEVALCEV NA MEDNARODNI VAJI POTRES – GOIN4SAFETY

V petek, 6. junija 2025, so si učenci 5. razreda centralne šole in Podružnične osnovne šole Vrtojba na Trgu Evrope v Novi Gorici ogledali mednarodno vajo **Potres – GOIn4Safety**, ki je bila namenjena prikazu pripravljenosti različnih služb za ukrepanje ob naravnih nesrečah.

Dogodek se je pričel z ogledom preventivnega vozila Gasilske zveze Slovenije, kjer so učenci na zanimiv in poučen način spoznavali pomen preventive in varnega ravnanja v primeru požara. Preizkusili so se tudi v gašenju požara v simulirani hiši in na prostem, kar je bila za mnoge nova in nepozabna izkušnja.

Sledil je prikaz posledic potresa ter iskanja in reševanja ponesrečencev izpod ruševin. Ogledali so si delo reševalnega psa, ki je v ruševinah iskal poškodovane osebe. Gasilci, reševalci in medicinsko osebje so nato prikazali oskrbo ponesrečencev in njihovo varno evakuacijo.

Učenci so z zanimanjem spremljali celotno vajo, ki jim je omogočila vpogled v zahtevno, a izjemno pomembno delo vseh služb zaščite in reševanja. Dogodek ni bil le poučen, ampak tudi opomnik, kako pomembna sta znanje in pripravljenost za varno ukrepanje ob izrednih razmerah.

Suzana Koncut

BARVE, MASKE IN TRENUTKI VESELJA – UJETI V OBJEKTIV

Pustovanje v objektivu 2025 navdušilo z barvitimi podobami

V pustnem času, ko se mesta in vasi napolnijo z radostjo, norčijami in pisanimi maskami, smo letos v naši občini razpisali fotografski natečaj z naslovom Pustovanje v objektivu 2025. K sodelovanju na natečaju smo povabili vse, ki jih navdušujeta fotografija in utrip prazničnega dogajanja.

Na naš naslov so začele prihajati fotografije, polne barv, gibanja in pristnih čustev. Vsaka fotografija je nosila svojo zgodbo.

Strokovna komisija, ki so jo sestavljali predstavniki organizatorjev KŠTM Šempeter-Vrtojba in zavoda iManLAB ter fotograf David Verlič, se je znašla pred težko nalogo. Po tehtnem premisleku so bili razglašeni naslednji nagrajenci:

- 1. mesto:** Dušan Gorast Miška – Plesalci,
- 2. mesto:** Suzana Uršič – Prizor s pustne povelje v Šempetru,
- 3. mesto:** Renee Stanič – F1 spremstvo.

Posebna nagrada je bila podeljena Andreji Ravnak za fotografijo Pomlad bo!

Fotografije vseh nagrajencev in izbor drugih izstopajočih del so bili razstavljeni v prostorih Mladinskega centra Vrtojba od 24. aprila do 19. maja.

Maša Lancner

KLAVDIJ TUTTA – SONCU V ČAST

V torek, 13. 5. 2025, je bila v Coroninijevem dvorcu v Šempetru otvoritev razstave umetnika Klavdija Tutte. Naslov razstave se je glasil Soncu v čast.

Razstavo je organiziralo Likovno društvo Šempeter - Vrtojba. Avtorja in pomen njegovih del je predstavila umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajn.

Nekaj o avtorju. Rodil se je v Postojni leta 1958. Dodiplomski in podiplomski študij grafike je opravil na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Ukvarja se s slikarstvom, grafiko in objekti. Posveča se organizaciji Mednarodnega festivala likovnih umetnosti Kranj. Prav tako je pobudnik in dolgoletni umetniški vodja Mednarodne likovne delavnice na Sinjem vrhu nad Ajdovščino. Dela in živi v Novi Gorici ter Kranju. Kot samostojni umetnik je imel preko 238 samostojnih razstav. Sodeloval je na 410 skupinskih razstavah doma in po svetu. Za svoja dela je prejel precej mednarodnih priznanj in nagrad, doma in po svetu. Posebno priznanje je tudi za širjenje kulture med narodi, ki jo je prejel od *Societe Academic Arts Sciences Lettres Paris*. Postal je tudi častni občan Mestne občine Nova Gorica.

Anamarija Stibilj Šajn opisuje njegov dela. Tutta nenehno razkriva ustvarjalno strast, idejno iskrivost ter domiselnost. Prek abstrakcije, motivov bika, ocesa, simbolov primorske pokrajine in obmorskega ambianta ostaja zvest svojemu slogu, vedno odprt za nove vsebine. Njegova dela so neprestano razpeta med navdušenjem nad življenjem in potrebo, da ga poda v določeni izkušnji. Barvne vrednosti zajema iz mediteranskega sloga, jim daje žarilnost.

Zavezanost primorskemu prostoru postavlja Klavdija Tutto ob bok pomembnim predhodnikom, kot so Lojze Spacal, Vladimir Makuc, Silvester Komel in Zvest Apollonio.

Po ogledu razstave je bilo prijetno druženje z umetnikom. Z dobrotami so nas pogostili iz Društva žena Vrtojba, prisotna so bila tudi vina Ščurek iz Goriških Brd.

Razstava Klavdija Tutte z naslovom Poklon soncu je tudi poklon prestolnici kulture, saj spada med projekte Evropske prestolnice kulture 2025.

Haideja Černe

MLADOSTNI SPEV NAPOLNIL DOM UPOKOJENCEV

Učenci izbirnega predmeta Ansambelska igra iz Osnovne šole Šempas so s pesmijo razveselili stanovalke in stanovalce doma upokojencev v Vrtojbi. Na obisk smo prišli, kot se spodobi, s šopkom najlepših stvari, kar jih lahko človek podari – z glasbo, nasmehom in odprtim srcem. Poleg Orffovih inštrumentov je izpod spretnih prstov Tobije Klanjščka zazvenela tudi harmonika. Z njimi smo delili nekaj ljudskih in ponarodelih pesmi, ki so rasle skupaj z našimi kraji, našimi družinami, našo preteklostjo. V njih so tako odmevali spomini na mladost, ki so jih po nastopu nekateri tudi podelili z nami. Veseli so bili, saj so nekateri izmed njih doma iz Šempasa, Ozeljana in Oseka.

Med generacijami je namreč neviden most – glasba, ki je eden najlepših načinov, da stopimo drug k drugemu, se začutimo in si podarimo nekaj lepega. Poudarili smo jim, da takrat, ko pojemo skupaj, ni pomembno, koliko let imamo in od kod prihajamo – glasba briše meje in nas povezuje v veliko družino. Za konec pa še lepa beseda – hvala! Hvala vam, ker ste z nami, in hvala, ker smo mi lahko z vami!

Mojca Maver Podbersič, zborovodkinja

UJETI POGLEDI

Ujeti pogledi je naslov razstave fotografij Milene Podgornik. Na ogled je bila v aprilu v prostorih CDAS v Šempetru pri Gorici. Na fotografijah so ujeti prelepi trenutki naših vsakdanov, ki gredo zaradi hitenja velikokrat mimo nas.

Kdo je gospa, ki lovi in ujame poglede v fotografski objektiv?

Sem Milena Podgornik, stanujem v Podmarku v Šempetru pri Gorici. S fotografijo sem se začela ukvarjati pred 10 leti v društvu UNITRI v Novi Gorici. Fotografija me je vedno navduševala. Vključila sem se v fotokrožek in začela spoznavati zakonitosti fotografiranja. Vodil nas je dr. Rafael Podobnik. Sedaj pa nas vodi Jernej Humar. Pri njem spoznavamo tudi sodobne načine pristopa k fotografiranju in obdelavi fotografij. Meni osebno je bližji naravni pristop fotografiranja. Mogoče popravim samo kakšno osvetlitev. Fotografiram vse, kar mi pade v oči. Tisto, kar vidim, kar je posebno, rada ujamem v objektiv.

Kaj je poleg fotografiranja še vaše veselje?

Osem let igram kitaro. Na UNITRI imamo skupino kitaristk, nastopamo skupaj in samostojno. Igramo tudi ukulele. Plešem pa tudi v plesni skupini Vijolice, ki jo vodi Karmen Marc. Z možem rada hodiva in sva rada v naravi na našem vikendu.

Dobro živite svoje talente. Talenti ne vem, če so prav veliki, je pa veselje in z vajo pridobiš tudi to.

Glede na to, kar ste povedali, bi za vaše življenje veljalo, da je lovljenje in ujemanje drobnih trenutkov vsakdana?

Ja, tako je. In da si te trenutke vtisnem v spomin.

Kaj vas v življenju opogumlja, kaj vam daje moč?

Če pridem kdaj slabe volje, vzamem kitaro, v skupini malo zapojemo in zaigramo. Pa tudi stare fotografije pogledam in podoživljam lepe trenutke.

Kaj bi radi še sporočili našim bralkam in bralcem?

Naj se čimveč ukvarjajo s tem, kar jih veseli, in naj se nekam vključijo, da ne bodo sami.

Na koncu še bi se zahvalila Mojci Satler, ki mi je omogočila izvedbo razstave, Tini Krog iz Doma upokoencev Nova Gorica, mojim kitaristom, ki so poskrbeli za prijetno druženje, ter vsem obiskovalcem.

Marta Premrl

V ŠEMPETRSKEM DVORCU ZAŽIVELA ŠIFRA: CORONINI

Konec aprila je v organizaciji kluba v Coroninijevem dvorcu potekal dogodek Šifra: Coronini, ki je obiskovalce popeljal skozi preplet zgodb, glasbe, plesa in fotografije. Pozdravno besedo je podal župan Občine Šempeter - Vrtojba Milan Turk. Literarni del večera je vodila Ana Geršak, ki se je v pogovoru z italijanskim gostom Pierom Luco Settominijem dotaknila njegovega romana *Nicolettina skrivnost*.

Uvodni del dogodka se je začel z nastopom članov Folklornega društva Na placi na balkonu dvorca.

Glasbeni del sta obogatila Zoja Simčič, učenka 7. razreda harfe pri profesorici Eriki Bersenda na Glasbeni šoli Nova Gorica, in šempetrski župnik Sašo Mugerli. Za živahen utrip večera so s plesnim nastopom poskrbeli člani domačega Folklornega društva Na placi, celotni dogodek pa je zaokrožila fotografska razstava članov skupine Photo action, ki so skozi objektiv ujeli različne vidike dvorca Coronini.

Na razstavi so se s svojimi deli predstavili: Barbara Rot, David Verlič, Darja Črnologar, Denisa Kesten, Dora Verlič, Filip Wieser, Greta Adamlje, Ksenija Vogrinc, Renato Maffi, Mojca Lipicer Stantič, Sanja Kotnik, Suzana Uršič in gostja Sonja Piršič. Razstavljene fotografije so nastale na fotografski

delavnici, na kateri so ustvarjalci raziskovali znane in manj znane detajle dvorca. Dela bodo objavljena tudi na njihovi spletni strani: <https://group-photoaction.weebly.com>, kjer sicer redno predstavljajo mesečne tematske izzive.

Dediščina rodbine Coronini je razgibana in bogata – tako kot njihove zgodbe, razpršene med dvorce na Goriškem in drugod. Spomin nanje je še danes živ, še posebej na Nicoletto Coronini Cronberg, pisateljico, ki je navdihnila roman *Nicolettina skrivnost* (Il segreto di Nicoletta) Piera Luce Settominija. Avtor v romanu spretno prepleta zgodovinska dejstva in domišljijo ter ustvarja napeto pripoved o prostoru, ki je skupen, a ne vedno povezan.

Settomini zase pravi, da ni eden tistih pisateljev, ki bi pisali že od otroštva. Sprva so ga doma spodbujali k branju, medtem ko je veselje do pisanja dozorevalo kasneje. Preden se je lotil prvega romana, je z veseljem pripovedoval zgodbe – najprej kot pripovedovalec, nato kot igralec. Sčasoma pa je začutil, da morajo zgodbe, ki so v njem dolgo tlele, dobiti svojo pisano obliko. *Nicolettina skrivnost* je njegov drugi roman.

Večer se je zaključil z energičnim nastopom članov Folklornega društva Na placi, pri pripravi zakuske pa je sodelovalo Društvo žena in deklet Šempeter.

Nadja Uršič

Foto: David Verlič

Pier Luca Settomini

Nastop članov Folklornega društva Na placi.

Fotografska razstava skupine Photo action v avli dvorca.

OSUPNEJO NAS IN OBENEM POMIRJAJO

V aprilu sem si ogledala oddajo **Profil**, kjer je voditeljica **Alenka Zor Simoniti** gostila **Miriam Drev**, pesnico, pisateljico, kritičarko, izjemno književno prevajalko in publicistko.

Miriam Drev se je rodila v Ljubljani, del njenih korenin pa sega čez mejo, v Nabrežino.

Diplomirala je iz primerjalne književnosti in angleščine. Njen opus obsega 10 pesniških in proznih del in 110 izjemnih prevodov del iz klasične in sodobne angleške, ameriške in nemške književnosti. Poleg književnih kritik in spremnih besed k prevodom je napisala šest literarnih portretov Slovenk za antologijo *Pozabljena polovica*. Živi kot svobodna kulturna ustvarjalka v Ljubljani. Sedem let je preživela na Dunaju, kjer sta nastali knjiga – strip *Šviga gre lužat* in prva pesniška zbirka *Časovni kvadrat*.

Sledili sta jim zbirki poezije **Rajstva in Vodna črta**. Leta 2012 je izšla četrta knjiga pesmi **Sredi kuhinje bi rasla češnja** in njen roman **V pozlačenem mestu**. V **Pozlačenem mestu** je njen prvi od trenutno štirih romanov. Sledijo še **Nemir**, **Od dneva so in od noči** in **Po poti se je zvečerilo**.

Roman **V pozlačenem mestu** govori o mladi družini, ki se preseli v tujino s trebuhom za kruhom.

Glavna junakinja pronicljivo opisuje življenje v tujini, njeno doživljanje in medsebojne odnose. Pripoved teče gladko in napeto. Učinkuje prepričljivo avtentično.

Ivana Slokar je mlada etnologinja raziskovalka, ki se na pragu svojih tridesetih z nekajmesečno dojenčico preseli na Dunaj, kjer je njen mož Luka dobil službo restavratorja v zasebnem podjetju, ki ga vodi Poljak Zbigniew Kolczyński. Kmalu se izkaže, da je bila delodajalčeva pomoč pri urejanju začetnih formalnosti spretno spletena past, v katero se je mlada družina ujela – znajdejo se zapleteni v kredit, finance komaj zadoščajo za plačilo najemnine in kritje stroškov, delodajalec moža krepko izkorišča, za nameček pa še nevarno posega v zasebno življenje mladega para. Ivanino intimno ravnotežje se spričo vseh težav krepko zamaje: spopada se s prvim materinstvom, spričo moževega terenskega dela je veliko sama, njeni socialni stiki so omejeni skoraj izključno na moževe kolege in kolegice, med njo in možem je vedno več nesoglasij, Luka je pri odločitvah, ki bi morale biti skupne, ne upošteva, njene osebne ambicije razpadajo, na lastni koži občuti status tujke ... Vedno pogostejše se sprašuje, ali je bila odločitev, da zapustijo domovino (Jugoslavija tik pred razpadom, v drugi polovici 80. let 20. stoletja) in poskusijo srečo na Dunaju, pravilna. Bo Ivana obupala in se z otrokom vrnila domov ali se jima bo z možem uspelo izviti iz spon izkoriščevalskega podjetnika in v tujini zaživeti srečno? (Magda Vremec Ragusi)

Od dneva so in od noči je roman v obliki pisem.

Pisma, takšna in drugačna, imajo vlogo dokumentov, ki zarisujejo duh treh obdobij. Z zornega kota sedanjosti se skozi klasično obliko pisnega dialoga med Agato, ki živi v Ljubljani, in njenim odraslim sinom Jakobom, zaposlenim v Trstu, sprehodimo v čas tik po drugi svetovni vojni, nato pa v 60. leta prejšnjega stoletja. Tja ju ponese snop pisem, poslanih njenemu očetu Mihi. V prvem delu oživijo posledice vojnih preizkušenj in obenem hrepenenje po boljših časih mlade generacije. V drugem delu igra osrednjo vlogo Mihova žena Pavlina, ki se odpravi služiti in izobraževati v London, kar je zanj izziv, še večji pa, da je doma pustila dveletno hčerko Agato. V tem družbeno-zgodovinsko-(avto)refleksivnem romanu Agata in Jakob odstirata razloge za dramo, ki je zaznamovala življenje družine. Ta postopek jima pomaga osmišljati pomembne odločitve članov družine, z njegovo pomočjo pa gradita tudi most med včeraj in danes. Spretno besedo je napisala dr. Leonora Flis.

Njen trenutno zadnji roman ima naslov **Po poti se je zvečerilo**.

Večplasten, napet, doživeto napisan in vsebinsko bogat roman.

Glavno literarno osebo Lucio Severin, žensko v tridesetih, spoznamo na letališču, ko s svojo dojenčico čaka na let iz Francije v Ljubljano. Ta prostorski premik je le eden v nizu protagonistkinih sprememb kraja bivanja: do enajstega leta je živela v Bejrutu v Libanonu, deželi njenega očeta, od tam se je zaradi vojnih razmer s starejšim bratom in mamo preselila v Ljubljano, mamin rojstni kraj, od tu po zaključenem študiju na Škotsko v Edinburgh, nato pa zaradi partnerjeve nove zaposlitve v Flunternu v Švici v manjše francosko mesto tik za francosko-švicarsko mejo. Ko bralci spremljamo protagonistko, se ne premikamo samo v prostoru, pač pa tudi v času: med čakanjem na let, ki ima zamudo, Lucia razmišlja o njenem življenju od otroštva v Bejrutu, ki ga je zapustila leta 1982, prek let študija ekonomije, francoščine in angleščine, do zaposlitve kot prevajalka in tolmačka v obdobju življenja v Ljubljani z babico Tinco, na katero je bila zelo navezana. Predvsem pa Lucio spremljamo pri njenem predelovanju družinskih odnosov, slutnjah travmatičnega dogodka v otroštvu v Bejrutu, podoživljanju partnerskih razmerij. V središču je ljubezenska zgodba z očetom njenega otroka, Američanom Alecom, uspešnim mladim finančnikom. Po začetni slepi zaljubljenosti se Lucia kmalu znajde v vrtincu dvomov, kulturnih razlik, samozatajevanja in podrejanja partnerju, ki je vedno bolj dominanten, agresiven in odtujen. Lucia je v razmerju vse bolj razosebljena, izničena, poteptana. Bo Lucii kljub vsemu uspelo spet najti sebe? Se vrniti v Ljubljano, obdržati otroka in vzpostaviti v sebi dovolj stabilno ravnotežje za nov začetek? (Magda Vremec Ragusi)

Roman je obogaten s spremno besedo dr. Zorana Pevca, ki je tudi napisal naslednje misli: »Delo nas osupne in obenem pomirja, spodbuja k novim občutjem ter spoznanjem, predvsem pa nam kot zavedni bralki ali bralcu pomaga živeti se v odnos, v katerem se tako ali drugače lahko prej ali slej najdemo tudi sami. Prav to je ob zanimivem podajanju zgodbe najbrž ena od najpomembnejših vrednot tega romana.« Knjigo je uredila Miljana Cunta in je na seznamu knjig Primorci beremo 2025.

Naj omenim še pesniško zbirko **Zdravljenje prednikov**, za katero je leta 2023 dobila Veronikino nagrado.

V *Zdravljenju prednikov* rahločutno in slogovno izbrušeno razpira okruške iz življenja staršev, starih staršev, sorodnikov in vseh, katerih usode se razraščajo v njej sami, kajti »shranjeni smo drug v drugem«, pravi.

Naj vaše poletje obogati Miriam Drev s svojimi pesniškimi in proznimi deli. Če si boste zaželeli še vegetarijanskega kuhanja po njenih receptih, lahko sežete po knjigi **101 zelenjavni jedilnik: prva slovenska vegetarijanska kuharica (Drev, Miriam, Tomažič, Sonja)**. Prva izdaja je izšla leta 1983, posodobljena pa je bila pred desetimi leti.

Marta Premrl

☎ Matjaž - 040 464 820

✉ info@kkpantal.si

Si star/a med 6 in 16 let?

KOLESARIŠ?

KOLESARSKI KLUB PANTAL

vpisuje nove člane/ice v kolesarsko šolo

PRIDRUŽI SE NAM

in spoznaj svet kolesarjenja!

Ponujamo prilagojen program za vsako starostno skupino;
mlajši člani začnemo z osnovami na gorskih kolesih.

NARAVA JE SUPER, KLOPI PA NE – ZAŠČITITE SE!

Toplo vreme in sonce vabita k dejavnostim v naravi, na plan pa privabita tudi klopi. Ti med drugim prenašajo tudi klopni meningoencefalitis (KME), zaradi katerega v zadnjih letih v Sloveniji povprečno zbolijo okoli 100 ljudi. Nekaterim okužba pušča trajno invalidnost, lahko vodi v smrt. Cepljenje učinkovito in varno ščiti pred okužbo s KME.

Klopi se nahajajo predvsem v gozdni podrasti, grmovju vlažnih mešanih gozdov, travi, a dobimo ga lahko tudi na otroškem igrišču ali na domačem vrtu. Prenašajo lahko povzročitelje bolezni, ki lahko pri človeku povzročijo resne zdravstvene težave. V Sloveniji je med boleznimi, ki jih prenašajo klopi, najpogostejša lymska borelioza – pojavlja se po vsej državi, na leto zaradi te bolezni zbolijo med 3 tisoč in 7 tisoč ljudi.

Slovenija spada v vrh evropskih držav po pojavljanju klopne meningoencefalitisa. Pojavnost klopne meningoencefalitisa in lymske borelioze je v Sloveniji največja v toplejšem delu leta in doseže vrh v poletnih mesecih.

Tako je v tem trenutku še pravi čas, da se lahko tisti, ki še niso bili cepljeni proti klopnemu meningoencefalitisu, proti tej bolezni zaščitijo s cepljenjem. Proti lymski boreliozii cepiva ni, se pa bolezen zdravi z antibiotiki.

Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu je priporočljivo za vse osebe, starejše od 1 leta. Brezplačno pa je v letošnjem letu na voljo za otroke, rojene po letu 2016, pri čemer morajo biti ob cepljenju starejši od 1 leta. Prav tako se lahko v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja proti KME cepijo vsi odrasli, ki v tekočem letu dopolnijo 45, 46 ali 47 let ter zamudniki. V letošnjem letu so tako do cepljenja v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja upravičene osebe, rojene od leta 1970 do 1980.

Cepljenje (osnovno cepljenje oz. 3 odmerke) zgoraj naštetim osebam krije obvezno zdravstveno zavarovanje in se lahko opravi pri pediatru oz. izbranem osebnem zdravniku.

Tjaša Prinčič

**Narava je super,
klopi pa ne
– zaščitite se!**

Tudi če na sebi niste našli klopa, bodite pozorni na simptome **meningoencefalitisa**:

- hud glavobol
- zatrdel vrat
- visoka vročina
- občutljivost na svetlobo
- slabost in bruhanje

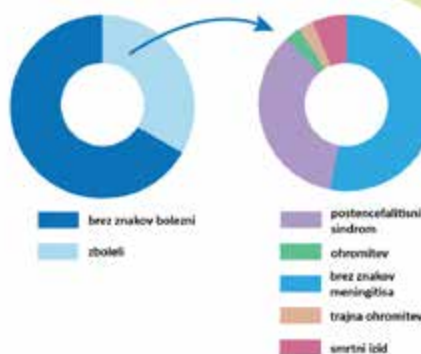
Tretjina bolnikov namreč vboda klopa niti ne opazi.

Velika večina okužb s klopnim meningoencefalitisom je posledica vboda okuženega klopa.

Okužimo pa se lahko tudi z zaužitjem **nepasteriziranega mleka** (in mlečnih izdelkov) okuženih krav, koz in ovac.

Če 1000 ljudi ugrizne klop, okužen s KME:

DAJMO PREDNOST ZDRAVEMU SPANJU

Tudi letos se s partnersko izjavo za javnost pridružujemo aktivnostim, ki jih na mednarodni ravni organizira Svetovna zveza za spanje (World Sleep Society – WSS). Z izjavo želimo opozoriti, da je spanje eno izmed temeljev zdravja. Svetovni dan spanja 2025 obeležujemo 14. marca pod geslom »Dajmo prednost zdravemu spanju«.

Spanje je vedenjsko stanje, za katerega je značilen odklop od okolice, medtem ko se telo sprosti in regenerira. V tem času stečejo številne kompleksne nevrovedenjske aktivnosti, ki vključujejo obsežne spremembe v delovanju vseh organskih sistemov telesa. Ne glede na razvoj človeka ostaja spanje naša nenadomestljiva preživitvena rutina, ki pa ji ljudje zaradi sodobnega načina življenja ne namenjamo dovolj pozornosti. Temu dejstvu sledita tudi letošnje geslo in rdeča nit aktivnosti ob Svetovnem dnevu spanja.

Kaj je urejeno spanje?

Urejeno spanje obsega glede na starost in potrebe posameznika primerno dolžino (pri zdravi odrasli osebi najpogosteje 7–9 ur na noč), kakovost spanja, primerno časovno umeščenost in reden urnik

spanja. Otroci in mladostniki potrebujejo več spanja, odvisno od njihove starosti in ostalih okoliščin. Tako spanje generira dovolj energije za vse dnevne dejavnosti in omogoča budnost čez cel dan.

Spanje je osnovni steber zdravja

Spanje je pomemben steber uravnavanja telesnega in duševnega zdravja v vseh življenjskih obdobjih. Dobro spanje je vir dobrega počutja in temelj zdravega načina življenja ter varnosti pri delu in v prometu. Raziskave potrjujejo, da vpliva na budnost in energijsko bilanco, pozornost, uravnavanje vedenja, čustvovanja in razpoloženja. Spanje pomembno vpliva na višje možganske funkcije, predvsem na kognitivno funkcioniranje, vključno s sposobnostjo za učenje novih vsebin skozi vse življenje. Vpliva na pridobivanje in

ohranjanje gibalnih sposobnosti ter znanj, besedišča, pomnjenje ter sprejemanje logičnih odločitev in dobrih izbir.

Urejeno spanje je ključnega pomena za zagotavljanje kakovostnega življenja, saj poleg zgoraj omenjenih prinaša tudi številne druge koristi za zdravje: zmanjšuje tveganje za srčno-žilne bolezni, izboljšuje imunsko odpornost (kar je pomembno pri preprečevanju okužb, rakastih obolenj in ostalih kroničnih nenalezljivih boleznih), vpliva na telesno pripravljenost, zmanjšuje pogostost simptomov depresije in anksioznosti, zmanjšuje tveganje za pojav demence ter izboljša presnovo telesa (uravnava količino inzulina in glukoze, tek in telesno težo). Vpliva tudi na ohranjanje bogatega mikrobioma črevesja.

Motnje spanja: kronična nespečnost

Poznamo 90 različnih motenj spanja, s katerimi se srečuje 10–30 odstotkov otrok in odraslih. WSS letos posebno pozornost namenja kronični nespečnosti, ki je najpogostejša motnja spanja.

Kronična nespečnost je opredeljena kot težava z uspavanjem, vzdrževanjem spanja in/ali zgodnjim jutranjim prebujanjem, ki se pojavlja vsaj tri noči na teden, traja vsaj tri mesece in jo spremljajo motnje dnevnega delovanja. Raziskave kažejo, da je kronična nespečnost povezana z manjšo varnostjo in produktivnostjo na delovnem mestu in posledično z veliko izgubo letnega BDP na svetovni ravni. Tako kot velja za vse motnje spanja, sta tudi za kronično nespečnost pomembna zgodnje prepoznavanje in ustrezno zdravljenje.

Tjaša Prinčič

Podpisani:

Nacionalni inštitut za javno zdravje

doc. dr. Barbara Gnidovec Stražičar, dr. med., spec. otroške nevrologije in spec. pediatrije, ESRS somnolog, Center za motnje spanja (CMS)

prof. dr. Leja Dolenc Grošelj, dr. med., spec. nevrologije, ESRS somnolog, Center za motnje spanja (CMS)

prof. dr. Boris Rogelj, dipl. biol., predsednik Slovenskega društva za nevroznanost SiNAPSA

prof. dr. Maja Bresjanac, koordinatorica projekta Zdrav duh v zdravi glavi (ZDZG), SiNAPSA

doc. dr. Vita Štukovnik, univ. dipl. psih., spec. klin. psih., Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

doc. dr. Jana Kodrič, univ. dipl. psih., spec. klin. psih., UKC Ljubljana, Pediatrična klinika

prof. dr. Matej Černe, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani

prof. dr. Miha Škerlavaj, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani

asist. Dani Mirnik, dr. med., spec. medicine dela, prometa in športa, Zavod za varstvo pri delu
Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Viri:

1. World sleep day; dostopno na: <https://worldsleepday.org/>

2. Spletna stran NIJZ: <https://nijz.si/zivljenjski-slog/spanje/>

Dodatne informacije:

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Center za komuniciranje

Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana

Telefon: 01 2441 494, 01 2441 587

pr@nijz.si

www.nijz.si

Podatkovni portal NIJZ

Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana

SPROSTIMO SE V TEM STRESNEM ŽIVLJENJU

Živimo v zelo hitrem tempu življenja in predpostavljam, da to sedaj skoraj že vsi vemo. Ne samo to, nekateri so že ali trenutno občutijo tudi posledice tega. Od zdravstvenih težav, slabega počutja, bolečin v mišicah in sklepih, nespečnosti, izgorelosti, kroničnih obolenj, depresije, mehanskih obremenitev hrbtenice in raznoraznih fizioloških dejavnikov tveganja ... Res je, da lahko niso vse posledice stresnega in hitrega načina življenja, v veliki večini pa v Centru za krepitev zdravja opažamo, da je temu tako. Ob vseh obveznostih in izzivih, ki jih ljudje opravljamo iz tedna v teden, pozabljamo na najbolj pomembno – skrb zase, svoje počutje, svoje telo, ko opravljamo raznorazne obveznosti, poklice, šolanja ... v dlje trajajočih prisilnih položajih (dolgotrajno sedenje, stoja, odkloni hrbtenice v različnih ravninah). Okolje in oprema za naše delo se vedno bolj prilagajata za našo povečano produktivnost z raznimi ergonomskimi sedišči, dvignimi mizami, dvigali, tekočimi stopnicami in trakovi, vse to, da je lahko več dela opravljenega v krajšem času. Kaj pa je bolj pomembno? Oziroma čemu smo dali prednost in to za kakšno ceno? V kolikor ne skrbimo za svoje psihofizično počutje, redno gibanje, katero mora biti seveda prilagojeno posamezniku glede na potrebe in zmožnosti, prej ali slej pridemo do istega rezultata – slabega počutja in zgoraj že opisanih težav. Tukaj bi izpostavila tudi moteno delovanje encima lipoprotein lipaze, ki je odgovoren za presnovo maščob, kar poveča razvoj sladkorne bolezni in debelosti. Dobra stvar vsega tega je, da si lahko pomagamo sami v vsakem trenutku. V kolikor se večkrat na dan ali v tednu znajdete v dlje trajajočih prisilnih položajih, lahko začnete sami s tako imenovanimi aktivnimi odmori (na delovnem mestu, doma, v šoli ...). To so lahko:

- zelo kratki mikro odmori (30 s–2 min trajajoči), ki naj bodo izvedeni vsakih 20–30 minut. Vključujejo naj vaje za razgibavanje, sprostitve oči in prisilnega položaja,
- krajši aktivni odmori (5–10 min), izvedeni vsako uro. Primer: hoja, raztezne in dihalne vaje,
- daljši aktivni odmori (15–30 min), vsake 2–4 ure. Primeri takega odmora so daljši sprehod, lažja oblika vadbe in sproščanje.

Ti kratki odmori dokazano zmanjšajo utrujenost in stres za 30–50 %, bolečine v hrbtenici in vratu za 20–40 %, povečajo produktivnost za 10–30 %, zmanjšajo tveganja za bolezni srca in ožilja za 15–35 %.

V kolikor niste (še) gibalno aktivni, s tem mislim, da na tedenski ravni ne izvajate vaj za moč, gibljivost, ravnotežje, koordinacijo ali kondicijo, vas k temu ravno tako spodbujam. Začetek aktivnega življenjskega sloga je lahko že samo uvedba zgoraj opisanih aktivnih odmorov, ki so zelo pomembni in koristni. Že dokazano dejstvo, da v kolikor presedimo oz. se zadržujemo v prisilnem položaju 6 ur, brez razbremenitve mišic, izniči učinek 60-minutne vadbene aktivnosti, naj bo v razmislek, kakšen resničen pomen ima razbremenitev prisilnih položajev. Pomembno pri tem pa je to, da vsak posameznik izbira primerno aktivnost zase, ki je v danem trenutku primerna zanj, glede na izzive, sposobnosti in želje, bodisi z gibanjem na prostem, v telovadnici ali za pisalno mizo. Vse je mogoče. Srečno!

Teja Ferfolja

Center za krepitev zdravja (Zdravstveni dom Nova Gorica)

Primeri raztezni v vaj

ZDRAVJE V SLOVENIJI IN GORIŠKI STATISTIČNI REGIJI

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je objavil podatke o zdravju prebivalcev Slovenije in posameznih regij za leto 2023. Na regijskih plakatih so prikazani pomembnejši podatki o zdravstvenem stanju prebivalstva regije in nekaterih vidikih njihovega življenjskega sloga v primerjavi s slovenskim povprečjem. Ti podatki so ključnega pomena za spremljanje sprememb v zdravju prebivalcev ter za oblikovanje ukrepov, ki bodo prispevali k izboljšanju kakovosti življenja in zdravja v Sloveniji.

Goriška statistična regija s 118.361 prebivalcev predstavlja 6 % celotnega prebivalstva Slovenije. Povprečna starost matere ob rojstvu prvega otroka je 30 let, enako kot je slovensko povprečje. V letu 2023 se je rodilo 871 otrok, umrlo pa je 1.316 prebivalcev, kar kaže na negativni naravni prirast, značilen za regijo že daljše obdobje. Ženske v povprečju dosegajo višjo starost kot moški – povprečna starost ob smrti je pri ženskah znašala 83 let (enako kot v Sloveniji), pri moških pa 77 let, kar je nekoliko več od slovenskega povprečja (75 let). Bolezni srca in ožilja ostajajo najpogostejši vzrok smrti v regiji in predstavljajo 38 % vseh smrti, sledi rak (33 %).

Udeležba v presejalnih programih za raka Svit, Dora in Zora je visoka (v programih je sodelovalo med 68 % in 83 % povabljenih) in presega slovensko povprečje. V regiji je bilo zabeleženih 1.012 novih primerov raka, med katerimi so najpogostejši rak prostate (17 %), rak dojke (12 %) in rak pljuč (11 %).

Najpogostejši vzroki bolniške odsotnosti v regiji so enaki kot v Sloveniji (bolezni mišično-skeletnega sistema in vezivnega tkiva, poškodbe ter nalezljive bolezni). Na zaposlenega moškega beležimo letno 16 dni nezmožnosti za delo, na žensko pa 25 dni.

Staranje prebivalstva je značilnost celotne Slovenije. Delež prebivalcev, starih 65 let in več, narašča in se je v obdobju od 1981 do 2023 podvojil (z 10 % na 22 %). V goriški regiji ta delež znaša 24 % in je eden izmed najvišjih deležev med vsemi regijami; višji delež ima le pomurska regija (25 %).

Bolezni srca in ožilja ter rak sta v Sloveniji glavna vzroka smrti in predstavljata 68 % vseh smrti. Na nacionalni ravni je bilo zabeleženih kar 17.288 novih primerov raka.

Število javnih zdravstvenih domov (63) in bolnišnic (31) ostaja v zadnjih letih nespremenjeno.

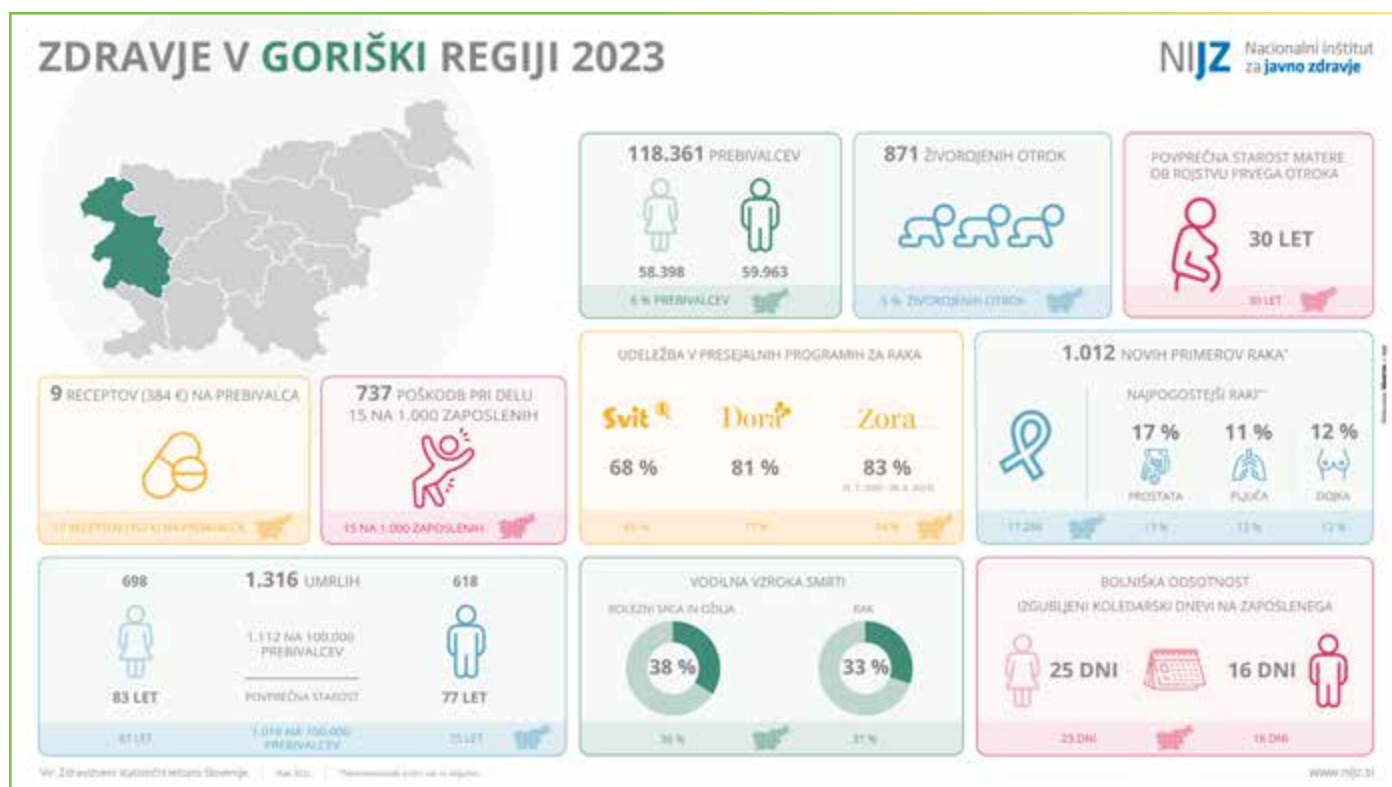
Skupni izdatki za zdravstvo so dosegli 5.457 milijonov evrov, od tega je 74 % financiranih iz javnih virov.

Zbrani podatki omogočajo vpogled v ključne zdravstvene izzive, obenem pa poudarjajo pomen presejalnih programov in zdravega življenjskega sloga za izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev.

Tjaša Princič

Več informacij na spletni strani NIJZ:

<https://nijz.si/publikacije/?kategorija=all&tip=letopisi&ciljno=all&leto=all#publications>

ZASUK ŽELODCA PRI PSIH – ŽIVLJENJSKO NEVARNO STANJE, KI GA MORAMO PREPOZNATI PRAVOČASNO

Zasuk želodca, strokovno imenovan želodčna dilatacija in volvulus (GDV), je eno najresnejših akutnih stanj, s katerim se lahko srečajo lastniki psov. Gre za življenjsko ogrožajočo situacijo, pri kateri je nujna takojšnja veterinarska pomoč, saj lahko že nekaj ur od pojava prvih znakov pomeni razliko med uspešnim okrevanjem in tragičnim izidom.

GDV se najpogosteje pojavi pri večjih pasmah psov z globokim in ozkim prsnim košem. Gre za stanje, kjer se želodec najprej razširi (dilatacija), nato pa se zasuka okoli svoje osi (volvulus). Posledica tega zasuka je, da se zapreta tako vhod (kardija) kot izhod (pilorus) iz želodca, kar pomeni, da plini, tekočina in vsebina ostanejo ujeti v njem. Zaradi zasuka se prekineta tudi krvni obtok in dotok kisika v tkiva želodca in pogosto še v druge organe v trebušni votlini, kar lahko zelo hitro vodi v šok in pogin psa.

Kateri psi so najbolj ogroženi?

Zasuk želodca se lahko zgodi kateremukoli psu, vendar pa obstajajo določeni dejavniki, ki tveganje znatno povečajo. Pasma, ki so še posebej ogrožene, vključujejo nemške doge, bernardince, dobermane, irske volčje hrte, standardne pudlje, weimaranerje in različne setre. Gre torej večinoma za srednje do velike pse z globokim prsnim košem.

Poleg telesne zgradbe in pasme pomembno vlogo igrajo tudi način hranjenja in vsakodnevne navade. Psi, ki jedo zelo hitro in zaužijejo velike količine hrane naenkrat ali pa takoj po obroku divje tekajo ali skačejo, so bolj ogroženi. Tudi stres (na primer ob selitvi, menjavi okolja ali ob večji gneči doma) lahko pripomore k razvoju tega stanja. Nekatere raziskave kažejo, da obstaja tudi genetska predispozicija – torej, če je GDV že prizadel katerega od sorodnikov psa, je tveganje višje.

Kako prepoznamo zasuk želodca?

Znaki zasuka želodca se običajno pojavijo nenadoma in hitro napredujejo. Sprva se pes lahko zdi le nekoliko nemiren, morda se seli po prostoru, stoji z razširjenimi nogami ali pogosto spreminja položaj. Lastniki pogosto opazijo, da njihov pes skuša bruhati, vendar ne more – gre za tako imenovano »suho bruhanje«. To je eden najbolj značilnih znakov. Trebuh se začne napihovati, še posebej v predelu za rebri, kar je pogosto vidno tudi s prostim očesom. Ob tem pes pogosto intenzivno diha, slini se, ima pospešen srčni utrip in blede dlesni. Če ni takojšnjega posredovanja, lahko pes zelo hitro kolapsira.

Vse to so znaki, ki zahtevajo takojšen obisk veterinarja – brez odlašanja. Časa za »opazovanje« ali »čakanje do jutra« tukaj preprosto ni.

Kaj storiti v primeru suma na GDV?

Če opazite katerega od zgoraj opisanih znakov, psa takoj peljite k veterinarju. Vnaprej pokličite ambulantno in povejte, da sumite na zasuk želodca – tako se bo ekipa lahko pripravila na nujno oskrbo. Doma v tem trenutku ne morete narediti veliko – psa ne silite k počitku ali hranjenju, le čim hitreje se odpravite na pot.

Kako poteka operacija in zakaj je fiksacija želodca ključna?

Ko veterinar potrdi diagnozo zasuka želodca, je edina možnost za rešitev operacija. Prvi korak vključuje razbremenitev želodca – najprej s sondo skozi požiralnik (če je to še možno), nato pa z iglo skozi trebušno steno. S tem se zmanjša pritisk na srce in krvne žile. Sledi nujna operacija, pri kateri veterinar fizično obrne želodec nazaj v pravilen položaj in nato izvede **gastropeksijo** – postopek, s katerim se želodec fiksira (pritrdi) na trebušno steno, da bi preprečili ponovni zasuk.

Brez gastropeksije je možnost ponovitve GDV izjemno visoka – raziskave kažejo, da lahko kar 75–90 % psov brez tega posega doživi ponovni zasuk. Zato se danes gastropeksija izvaja rutinsko ob vsaki operaciji GDV.

Ali je gastropeksija lahko tudi preventivna?

Da – in pogosto je to izjemno dobra odločitev. Preventivna gastropeksija se lahko izvede pri psih, ki spadajo v rizične skupine. Običajno se priporoča pri mladih psih velikih pasem, pogosto že ob kastraciji ali sterilizaciji, saj gre za podobno kirurško področje in lahko poseg izvedemo hkrati. Preventivna gastropeksija ne prepreči napenjanja želodca, a **učinkovito prepreči zasuk**, kar pomeni, da pes ni več življenjsko ogrožen ob napltnjenosti.

Takšna odločitev je še posebej smiselna, če imate psa pasme, pri kateri se zasuk želodca pogosto pojavlja, ali če je imel sorodnik vašega psa podobno težavo.

Zasuk želodca je izredno resno in nevarno stanje, ki zahteva takojšnje ukrepanje. Hitro prepoznavanje znakov in pravočasen obisk veterinarja sta ključna za preživetje psa. Preventiva igra pomembno vlogo – bodisi v obliki pravega hranjenja in umirjene rutine po obroku, bodisi v obliki preventivne gastropeksije pri psih, ki sodijo v rizično skupino.

V naši ambulanti imamo veliko izkušenj z nujno oskrbo psov s torzijo želodca, pa tudi z izvedbo **preventivnih fiksacij želodca**. Posegi se pri naših pacientih zelo dobro obnesejo – okrevanje je običajno hitro, dolgoročno pa fiksacija učinkovito prepreči ponovitev nevarnega zasuka. Lastnikom tako ponudimo večjo varnost in mirnejše sobivanje z njihovim psom.

Če imate doma psa večje pasme, psa z družinsko zgodovino GDV ali pa preprosto želite dodatno zaščito pred to nevarno situacijo, vas vabimo, da se oglasite pri nas; lahko samo na preprostem posvetu z veterinarjem, ki vam bo svetoval najboljšo rešitev za vašega psa in vam podrobneje opisal postopek. Z veseljem vas bomo seznanili z vsemi potrebnimi informacijami, pregledali vašega psa in skupaj presodili, ali bi bila preventivna gastropeksija smiselna odločitev.

Vašemu psu želimo dolgo, zdravo in brezskrbno življenje – pri tem vam z veseljem stojimo ob strani.

Ekipa Leonvet

8. SVETOVNI DAN ČEBEL

20. maja letos smo praznovali že 8. svetovni dan čebel (SDČ) – dan, ki je posvečen oprasovalcem, brez katerih si težko predstavljamo življenje, kot ga poznamo danes. Svetovni dan čebel je bil razglašen leta 2017 na pobudo Republike Slovenije in pomeni enega največjih diplomatskih dosežkov naše države.

Slovenci smo s tem praznikom svetu poslali pomembno sporočilo: **čebele niso le del naše tradicije, ampak ključne za obstoj življenja na Zemlji.** Prvo uradno praznovanje je potekalo leta 2018 v Žirovnici, rojstnem kraju **Antona Janše**, pionirja sodobnega čebelarstva, rojenega prav 20. maja 1734. Njegovo znanje in spoštovanje do narave nas še danes navdihujeta.

Ob praznovanju svetovnega dne čebel se vsako leto povežejo številne organizacije, društva, šole in posamezniki – tako v Sloveniji kot po svetu.

Zakaj so čebele tako pomembne?

Morda se niti ne zavedamo, da so **čebele in drugi oprasovalci odgovorni za opraševanje kar 75 % kulturnih rastlin**, ki jih uporabljamo v prehrani. Poleg tega so tudi kazalniki zdravega okolja – če nimajo dobro, tudi nam dolgoročno ne bo.

Žal so čebele danes v mnogih delih sveta ogrožene. Glavni vzroki za to so **intenzivno kmetijstvo, uporaba pesticidov, podnebne spremembe in izguba življenjskega prostora.**

Kaj lahko storimo sami?

Vsak izmed nas lahko prispeva k bolj čebelam prijaznemu okolju. Tukaj je nekaj enostavnih, a učinkovitih ukrepov:

- Na vrtovih, balkonih ali kmetijskih zemljiščih **sadimo medovite rastline.**
- **Travnikov ne kosimo prezgodaj** – pustimo, da rastline odcvetijo.

Kupujmo med in čebelje pridelke od lokalnih čebelarjev.

Ne uporabljajmo pesticidov, zlasti med cvetenjem.

Če imamo možnost, **odstopimo prostor za panje** ali se preprosto povežimo s čebelarji v domačem kraju.

Podprimo čebelarje, ki skrbijo, da čebele ostajajo med nami.

Praznik z mislijo na prihodnost

Svetovni dan čebel ni le praznovanje – je tudi **priložnost za razmislek**. S tem, ko pomagamo čebelam, **pomagamo tudi naravi in sebi**. Čebele za življenje potrebujejo isto kot mi: čist zrak, zdravo okolje in ravnovesje v naravi.

Naj nas letošnji svetovni dan čebel opomni, kako pomembna je povezanost človeka z naravo – in kako z majhnimi dejanji lahko naredimo velike spremembe.

*Dr. Peter Kozmus,
podpredsednik svetovne čebelarske organizacije Apimondia*

PO POTEH NEKDANJIH IN SEDANJE CERKVE V VRTOJBI

V nedeljo, 11. maja, smo se v letu, ko praznujemo 100-letnico cerkve srca Jezusovega, podali na poseben pohod, posvečen raziskovanju krajev nekdanjih in sedanje cerkve v Vrtojbi. Pod vodstvom msgr. Renata Podbersiča in dr. Renata Podbersiča smo se sprehodili skozi bogato versko zgodovino kraja ter tako obudili spomin na nekdanje cerkvene stavbe, ki so dolga stoletja zaznamovale in še zaznamujejo duhovno in kulturno življenje Vrtojbe.

Zbralo se nas je 40 udeležencev, ki smo z zanimanjem prisluhnili strokovnima razlagama o nekdanjih cerkvah, njihovi vlogi in pomenu za kraj, lokaciji, kjer naj bi cerkve stale, ter o tem, kako so izgledale.

Najprej smo krenili na najvišjo točko vasi, na sv. Ot (126 m), kjer je nekdaj stala cerkvica sv. Ota, ki se v vizitacijskem poročilu prvič omenja leta 1593, opuščena pa je bila med jožefinskimi reformami ob koncu 18. stoletja.

Pot nas je vodila do mesta nekdanje cerkve sv. Jožefa v Gornji Vrtojbi. Omenjena cerkev je bila nekoliko večja kot tedanja cerkev v Dolnji Vrtojbi, obe povečani okrog leta 1870. Zato so se za vse večje cerkvene praznike svete maše obhajale v Gornji Vrtojbi, sicer pa izmenjaje med obema Vrtojbama.

Nato smo krenili proti vrtojbenski obvoznici, ob kateri se nahaja kapelica pri Pilju, ki so jo postavili preživeli iz furlanskega kraja Villesse/Vileš (v sodelovanju z našimi rojaki) v spomin na umrle v zavezniškem bombardiranju goriškega letališča 18. marca 1944.

Na Vrtojbenskem polju pa to ni edini pričujoč ostanek bogate vrtojbenske zgodovine, omeniti velja še, da se na polju v zgodnjem novem veku omenja cerkvica sv. Pavla.

Tik ob asfaltni bazi smo se ustavili tudi pri nekdanjem znamenju pri Božji Maltri in pot nadaljevali do nekdanje cerkve sv. Janeza Krstnika v Dolnji Vrtojbi.

Skupno popotovanje smo zaključili v župnijski cerkvi srca Jezusovega.

Na posameznih postajah so se razvile prijetne razprave med voditeljema in starejšimi udeleženci, ki so ju dopolnjevali s svojimi spomini iz tistega časa, zlasti pri nekdanjih cerkvah sv. Janeza Krstnika v Dolnji Vrtojbi in sv. Jožefa v Gornji Vrtojbi.

Pohod je bil edinstvena priložnost za druženje, izmenjavo zgodb in razmislek o dediščini, ki nas povezuje.

Dogodek je minil v prijetnem vzdušju, bogatejši za nova znanja in z večjim spoštovanjem do preteklosti našega kraja smo udeleženci tudi pokramljali ob domačem pecivu, ki ga je za ta namen pripravila Ida Mermolja.

Matevž Podbersič

LUČKE

V mednarodnem gibanju Vera in luč imenujemo Lučke otroke in odrasle z motnjami v duševnem razvoju. To je lepo ime: lučka, ki sveti, greje, preganja temo ... Mi starši in prijatelji vemo, da je to res. Oni nas razveseljujejo s svojim iskrenim čutenjem in odzivnostjo. Niso nam v breme, čeprav bi na prvi pogled mislili tako, ampak v veselje in tolažbo. Ne potrebujejo bogatih daril in velikih besed, potrebujejo le droben stisk roke, širok nasmeh in odprto srce. Taki kot so, potrebujejo sprejetost, družbo, ki jih ne odriva v kot, ampak jih ima rada, kot imajo oni radi vsakega, ki ga srečajo.

Vera in luč je mednarodno duhovno gibanje skupin oseb z motnjami v duševnem razvoju, njihovih staršev in prijateljev, zlasti mladih.

Temelji na prepričanju, da je vsaka oseba, tudi če je prizadeta, poklicana, da v globini zaživi Jezusov nauk, da prejme zakramente in postane vir milosti in edinosti za Cerkev in svet. Osebam z motnjami v duševnem razvoju pripadajo vse pravice: da je ljubljena, sprejeta, spoštovana v svojem bistvu in v svojih odločitvah. Pripada ji pravica do pomoči na duhovnem in človeškem področju. Pri svoji rasti potrebuje prijatelje, ki jo spremljajo in ji pomagajo odkrivati njene darove. Prijatelji spoznavajo ob prizadetih osebah vrednost življenja, se ob njih bogatijo in duhovno rastejo ter se učijo sprejemati vsakega človeka zato, ker je. Starši se v skupinah medsebojno podpirajo, si pomagajo ter spoznavajo posebne darove svojih otrok.

Goriška skupina Vera in luč letos praznuje že 38 let svojega obstoja, saj je bila uradno ustanovljena leta 1987 v samostanu na Kostanjevici pri Novi Gorici. Srečanja, ki jih organizira animacijska skupina, potekajo enkrat mesečno v župnijski dvorani v Šempetru pri Gorici. Sestavljena so iz treh delov: delavnic in priprave na bogoslužje, kjer se na preprost in izviren način s slikami, plesom, skeči in drugimi aktivnostmi, približa Lučkam duhovno temo meseca. Sledi sveta maša z obilico petja in oživiljanjem evangelija. Srečanje pa se zaključi z druženjem ob prigrizku. Vodja skupine je Eda Pečenko, duhovni vodja je Sašo Mugerli. Pri srečanjih pa pogosto sodeluje tudi Bogdan Vidmar iz goriške konkatedrale.

V februarju so tudi v župnijski cerkvi v Šempetru pri Gorici pri maši »žarele« Lučke iz goriške skupine Vera in luč. Skupaj s starši in spremljevalci so sodelovali pri maši s pesmijo, molitvijo, branjem beril, prinašanjem darov, prošnjami in zahvalami ter napolnili našo cerkev s prisrčnostjo, nenarejenostjo in veseljem do življenja. Ob tej priložnosti sta zakonca Jurgec povedala, kako sta sprejela Lučko, otroka z enim kromosomom več, otroka z Downovim sindromom.

Vrednost življenja

Ko so v najino družino začeli prihajati otroci, lepo eden za drugim (pet vseh skupaj), so bili to eni najlepših trenutkov, ne samo za naju, ampak tudi za otroke. Vsi smo se veselili novega člana, za vse je bilo kljub prostorski stiski dovolj prostora in ljubezni. Vznemirjajoč je čas pričakovanja, ko pa pride čas poroda, želimo čimprej zvedeti, kako in kaj – je fantek ali punčka in če je vse v redu.

Kaj pa, ko ni tako? Ko te pri četrtem porodu pokličejo čez nekaj ur iz bolnice še enkrat in pravijo, da z otrokom – punčko ni vse tako, kot bi moralo biti, da težko diha in da naj se čimprej zgledimo pri zdravniku ... In potem povedo, da bo ta najin otrok drugačen, da se zdaj to še ne opazi, vendar bo šel razvoj otroka svojo pot, pot, ki je drugačna od običajne. Tedaj se veselje in radost umakneta žalosti in zaskrbljenosti. Dan postane črn, brez svetlobe na koncu predora. Vprašanja, kako to, zakaj, zakaj ravno meni in nama, kar vrejo. Najteže pa je tisti dan to povedati sorodnikom, prijateljem, znancem, ki prav tako pričakujejo veselo novico. Pa vendar je tudi ta otrok najin, tudi to življenje je vredno življenja. Tudi tega je treba sprejeti, morda še z večjo ljubeznijo in pozornostjo, ker jo bo morda potreboval še več (naša Marjeta je mongoloidka).

Ko spoznaš, da nama je Stvarnik zaupal tudi takega otroka v varstvo, ko se zaveš, da je to nekaj posebnega – posebna preizkušnja in posebna naloga, ki je pravzaprav zelo redka, lahko prav tako z zaupanjem v Boga rečeš: »Zmogel bom.«

Potem spoznaš, da je tak otrok ravno tako prisrčen, se ravno tako veseli življenja in te ima ravno tako rad kot drugi otroci. V tem čustvovanju ostaja ves čas otroško iskren, njegovi izrazi ljubezni in veselja so še bolj prisrčni kot pri ostalih otrocih. Večkrat se sedaj vprašam, a ni ta otrok bolj najina nagrada kot dodatno breme. Seveda jo je

bilo treba marsikaj, kar je drugim otrokom prirojeno, naučiti: pravilno gibljivost, reflekse, kako se ob padcu uloviti na roke, govoriti ... Vsak napredek je bil počasen in je zahteval dodaten trud in potrpljenje. Veliko je bilo tega, zato smo bili vsakega njenega napredka še bolj veseli. S pomočjo specialnih strokovnjakov nama je uspevalo. Spoznala sva, da nič ni samo po sebi umevno. Še tako majhen gib, dejanje, ne gre, če ni ustreznega signala – in tega signala ni, če ni vse v telesu urejeno. Vendar smo dosegli stvari, ki si jih v začetku nisva mogla predstavljati.

Ko sedaj gledam nazaj na te začetke, ki so bili tako nebogljani, si ne morem kaj, da ne bi z navdušenjem in hvaležnostjo rekel: »Njegova pota niso naša pota ... Jaz sem z vami vse dni ...«

Marjeta sedaj bere in piše; prebrano razume in večkrat je tisto, kar napiše, tako ustrezno in smiselno, da se čudimo, od kod ji sploh te misli. Rada ima glasbo, naučila se je nanjo plesati v obliki izraznega plesa, tako da vsakega prevzame, ko jo vidi. Okorne gibe prstkov je usposobila toliko, da nam sedaj lahko zaigra na klavir – tudi poenostavljeno Odo radosti. Rada se je učila in po svoje tekmovala z bratoma in sesticama. Če so se oni vozili s kolesi, se je hotela tudi ona ...

Rad pa bi poudaril, da je tak uspešen napredek pogojen s sprejetostjo tako v družini kot tudi v širši družbi. Zelo krivično je, če se takih otrok starši sramujejo, jih odtegujejo družbi in jih mogoče celo skrivajo. Tedaj ti otroci nimajo nobene možnosti za razvoj! Tudi naša družba zelo dobro skrbi za te otroke – imamo posebne šole, nato pa delavnice, kjer so lahko ti otroci med svojimi vrstniki, kjer se dobro počutijo med sebi enakimi. Naša Marjeta je imela vse to: doma štiri brate in sestre, ki so jo »vlekli« naprej, v šoli pa sposobne in dobre vzgojiteljice, ki so jo imele rade in so jo znale naučiti na poseben način vse, kar je lahko sprejela.

Zares, vrednost človeka in življenja je neizmerna. Nobeno življenje ni manjvredno, večkrat je bolj bogato kot tisto, ki ima vse »razvojne« možnosti. Več ljubezni daješ, več se ti je vrne.

Marjeta je odrasla ženska, čuteča, sočutna, pridna, se zna sama urediti, zna kuhati, pospravljati, vozi kolo, je spretna pri delu s pametnim telefonom, hodi v službo v VDC in dnevno ministrira pri delavniških mašah.

Za konec pa še realnost današnjega sveta, ki gleda le na dosežke in korist, ne zna pa gledati s srcem.

Dr. Valerija Bužan, spec. klin. psih., predsednica društva Downov sindrom Slovenija, je na vprašanje novinarke (*Delo*, 21. 3. 2024), koliko je pri nas ljudi z Downovim sindromom, takole odgovorila: »Slovenija ne vodi evidence, koliko se jih rodi, prav tako ne, koliko je odraslih. Se pa na približno 800 do 1000 porodov rodi otrok z Downovim sindromom. V zadnjem obdobju se jih zaradi predhodnih pregledov nosečnic rodi manj, približno pet na leto.«

Če smo natančni, predhodni pregledi odkrijejo otroke z Downovim sindromom že v nosečnosti. Umetno sprožen splav pa je tisti, ki prekine življenje otroku z enim kromosomom več in mu ne da možnosti, da se rodi. In tako je svet prikrajšan za toliko srčnih ljudi.

Marta Premrl

								AVTOR: GREGA RIHTAR	GRŠKI FILOZOF, KRATILOS	VRSTA GOSTE, HLADNE OMAKE	TRAGEDIJA FRANC. DRAMATIKA RACINA	BRKATA PTICA UJEDA	ZDRAVILNA RASTLINA	TANTALLOVI SINOVI V GRŠKI MITOLOGIJ!	BALERINA KLAŠNJA	
								IZREDNA LEPOTA								
								PREBI- VALEC KRAJA RETEČE								
								VRSTA VIŠNJE								
								NAŠ NEKDANJI VESLAC (ERIK)				CORNEL TARANU JELENOV GLAS, KO SE GONI		NAŠ POKOJNI IGRALEC (DARE)		
								SODOBNIK KELTOV SOROD- NOST, PO- DOBNOST				ANDREJ VAJEVEČ ETILESTER OCETNE KISLINE				
PLAVALEC, KI PRI PLAVANJU IZMENIČNO PREMIKA ROKE IN NOGE								NAUK UTOPISTA SAINT- SIMONA	ANGLEŠKI IGRALEC (ERIC)	LITLJ	KAMNINA, ZRST JAJČASTIH KRISTALOV	IZDELKI IZ GLINE	NEKDANJI BRAZILSKI NOGO- METAŠ	MESTO V KOSTARIKI VZDEVEK GIACOMA AGOSTINJA		
LESO- REZEC												TRIZLOŽNA PESNIŠKA STOPICA JAPONSKA KERAMIKA				
ŽARKO- SLOVJE											?, VI, ONI	DIKTATOR AMIN 8. MESEC JUJOV. KOLEDAR.				
OTOK V PRESPAN- SKEM JEZERU				JUŽNI SADEŽ KRAJ POD ČRNVCEM, OB DRETI						NAŠ NEKD. KOŠARKAR (MARKO) DRHAL, SDORGA						
VNETI DEL TELESA (KNJIŽNO)							AFRIŠKA RASTLINA ANDREJ KAROLI						NEKDANJI ŠPANSKI POLITIK (MANUEL)	GLAVNO MESTO MAROKA		
LANA TURNER			PONAV- LJALNI GLAGOL ANTON TROST									PACIFIŠKA ZELENJAVA NEKDANJI TELOVADEČ TRIPKOVIČ				
REKA, KI TEČE SKOZI MÜNCHEN				AMERIŠKI PROIZVA- JALEC ŠPORTNE OPREME					SLOVENSKI POLITIK (ADOLF) IGRALKA FURLAN							
PRIPRAVA ZA SEJANJE MOKE				IGOR OZIM RUSKI BIOLOG (ALEK- SANDER)			IGLAVEC KLEK BELA SNOV NA VLAŽ- NEM ZIDU					IGRALEC HUNTER GIANNA NANNINI				
TINA MARINŠEK			REKA V INDIJI STANJE BREZ GLASOV			INDIJSKA LASTOVKA ROVT, KRČEVINA										
STROJ ZA RAHLJANJE, ČIŠČENJE LANENEGA PREDIVA									OBOROŽEN NAPAD NA POLITIKA DUŠA PO LATINSKO							
PEVKA HORVAT						KRILO RIMSKE LEGIJE IZPUŠČAJ			Ime in Priimek Naslov Telefon							
SRBSKI PISATELJ (DANILO)				NAŠA IGRALKA (ŠPELA) ODŽAGAN KOS DEBLA												
STARO- EGIPČAN- SKI BOG, IZIDIN MOŽ					TITAN ZORAN UBAVIČ											
LENINOV NAUK																
ŠIITSKA MILICA V LIBANONU				DOMAČA PERNATA ŽIVAL												

POMOČ: AKOLA-indijsko mesto v Maharaštri, IKSIJA-afriška rastlina, JAKI-japonska keramika, KRATIL-grški filozof, OPARIN-ruski biolog (Aleksander)